

Motion till riksdagen

2013/14:Fi14

av Åsa Romson m.fl. (MP)
med anledning av prop. 2013/14:100

2014 års ekonomiska vårproposition

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	4
För ett modernare Sverige – Klimatansvar, kunskap och nya jobb	4
1 Våra skarpa satsningar	4
2 Det ekonomiska läget.....	4
2.1 Bräcklig återhämtning i omvärlden	5
2.2 Sverige dras med	6
2.3 Arbetsmarknaden stärks men långtidsarbetslösheten är hög	7
2.4 Inflation, penningpolitik och hushållens skulder	9
2.5 De offentliga finanserna behöver stärkas	11
2.6 Fler lever med låg ekonomisk standard.....	13
2.7 Ekonomiska reformer på längre sikt.....	14
2.7.1 Behov av höjda miljöskatter	14
2.7.2 Skatteöversyn och skatteväxling	16
2.7.3 Grön konjunkturpolitik.....	16
2.7.4 Ökade offentliga investeringar	16
2.7.5 Fler ekonomiska indikatorer.....	17
3 Utbildning bygger Sverige	17
3.1 Gör läraryrket mer attraktivt.....	18
3.1.1 Åtgärder för fler lärare inom NO och matematik	19
3.2 Förskolan.....	20
3.3 Elevernas lust för lärande	20
3.4 Samarbete ger en bättre skola.....	20
3.5 Gymnasieskolan	21
3.6 Högre utbildning	21
4 Klimat	22
4.1 Klimatpolitiskt ramverk	23
4.2 Sveriges löften om klimatfinansiering i fattiga länder.....	23
4.2.1 Nya finansieringskällor	24
4.3 Minimipris på utsläppsrätter.....	24
4.4 Hundra procent förnybar energi	24
4.4.1 Minskad energianvändning och effektivisering.....	25

Fel! Okänt namn på

4.4.2	Ökade satsningar på förnybar energi	25
4.4.3	Egen el för folkligt deltagande i energiomställningen	25
4.5	Moderna transporter	25
4.5.1	Järnvägssatsningar	26
4.5.2	Transportsnålt samhälle och hållbar bilism	26
4.5.3	Minska flygtrafikens klimatpåverkan	26
4.5.4	Bredbandssatsning	26
4.5.5	Stadsmiljöprogram.....	27
5	Nya jobb	28
5.1	Fler unga i arbete	28
5.1.1	Fler jobb.....	29
5.1.2	Bättre matchning.....	29
5.1.3	Fler utbildningsplatser	29
5.2	Företagande	30
5.2.1	Stimulera växtkraft i besöksnäringen.....	30
5.3	Industripolitik	30
6	Jämställdhet.....	31
6.1	Stoppa näthatet	31
6.2	Samtycke är en självklarhet.....	31
6.3	Jämställd arbetsmarknad.....	32
6.4	Genuspedagogik	32
7	Välfärd med hög kvalitet	32
7.1	Så säkras kvaliteten	33
7.2	Personalsatsningar i välfärden	34
7.2.1	Utbildningssatsningar för vårdpersonal	34
7.2.2	Arbetsmiljösatsning i äldreomsorgen	34
7.3	Satsning på folkhälsa.....	34
8	Ett samhälle för alla.....	35
8.1	Förortens framtid.....	35
8.1.1	Stöd till upprustning av miljonprogrammets bostäder	35
8.1.2	Kollektivtrafik	36
8.1.3	Matchning och nya jobb när områden lyfts	36
8.1.4	Bra utbildning oavsett bostadsområde	36
8.1.5	Sociala investeringar.....	36
8.1.6	Idrotts- och kultursatsning	36
8.2	Ett samhälle för alla barn och familjer.....	36
8.2.1	Insatser för att minska den ekonomiska utsattheten.....	37
8.2.2	Familjecentraler	37
8.3	Riktig trygghet.....	37
8.3.1	Effektivt polisväsen	38
8.3.2	Bemötande av brottsoffer.....	38
9	Ett öppet land som värnar mänskliga rättigheter	38
9.1.1	Stärk asylrätten och underlätta återförening	39
9.1.2	Öppna lagliga vägar till EU	39
10	Ett hållbart arbetsliv	39
10.1	Arbetslivstrygghet	39
10.2	Trygghet för egenföretagare	40

Fel! Okänt namn på

11 Politik för fler bostäder	40
11.1.1 Krispaket för fler studentbostäder	41
11.1.2 Ha råd att bo	41
11.1.3 Tak-över-huvudet-garanti.....	41
12 Miljö.....	42
12.1 Kemikalier – skärp reglerna och se till att de följs	42
12.2 Bättre mat, gladare djur.....	42
12.3 Skydda fiskens barnkammare.....	43
12.4 Miljöstyrningsrådet	43
13 Grön politik för global utveckling.....	44
13.1 Klimatfinansiering.....	44
13.2 Siffertricksandet med biståndet måste upphöra	44
14 Ny riktning i försvarspolitiken	45
14.1 Försvarets personalförsörjning	45
14.2 Nationella säkerhetsintressen	45
14.3 Fredskår.....	45
14.4 Inriktning mot ett civilt försvar och krisberedskap.....	46
14.5Kustbevakningen.....	46
15 Skatter	46
15.1 Tobaksskatt	47
15.2 Gruppregistrering av moms.....	47
15.3 Höjd fordonsskatt	47
15.4 Besparingskrav på myndigheter	47
16 Tabell 2015	48
16.1 Vårbudgeten i förhållande till höstbudgeten 2013.....	49

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen beslutar riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken i enlighet med vad som anförs i motionen.

För ett modernare Sverige – Klimatansvar, kunskap och nya jobb

1 Våra skarpa satsningar

Miljöpartiet de gröna har en vision för Sverige. Vi vill skapa ett hållbart samhälle där vi möter klimatutmaningen, ger alla barn en ärlig chans i skolan och skapar förutsättningar för nya jobb. Vi vill modernisera den svenska ekonomin så att nya hållbara jobb skapas i växande företag. Vi vill bygga ett samhälle där människor kan känna sig trygga och där unga kan växa och ta ansvar. Sverige ska vara en föregångare i omställningen till en hållbar ekonomi och samhällsutveckling.

Vi menar att Sverige i stället för ytterligare skattesänkningar behöver en offensiv politik med investeringar i skolan, klimatet och jobben.

- ? Miljöpartiet vill göra en nystart i klimatarbetet. Vi vill ställa om Sverige till 100 procent förnybar energi, införa ett klimatpolitiskt ramverk och investera i modern tågtrafik. Vi vill också att Sverige lever upp till det internationella ansvaret och visar vägen i det internationella klimatarbetet.
- ? Miljöpartiet vill stärka Sveriges innovationsklimat och skapa förutsättningar för nya jobb att växa fram. Sammantaget föreslår vi ett investeringspaket som skapar 30 000 nya jobb och dessutom en satsning på 50 000 nya jobb och utbildningsplatser till unga.
- ? Miljöpartiet vill ge lärarna bättre arbetsvillkor och högre lön. Vi ger skolan och förskolan mer resurser och satsar på varje elevs möjligheter att klara skolan. Vi investerar i universitet och högskolor med fler utbildningsplatser och kvalitetshöjande åtgärder i fokus. Vi satsar på folkbildning och möjlighet till fler platser på befintliga och nya folkhögskolor.

2 Det ekonomiska läget

Den kommande mandatperioden kommer att ställa stora krav på Sverige. Den ekonomiska återhämtningen är fortfarande skör. Arbetslösheten är hög och resursutnyttjandet i ekonomin är lågt. Det finns spänningar i ekonomin med ett stort antal långtidsarbetslösa, matchningsproblem på arbetsmarknaden,

höga och stigande skulder bland hushållen och efter år med stora skattesänkningar är det nu underskott i de offentliga finanserna. I bakgrunden växer de långsiktiga utmaningarna, och tiden för att ställa om ekonomin i en långsiktigt hållbar riktning krymper.

Underskotten i de offentliga finanserna måste på sikt vändas till överskott samtidigt som kvaliteten i skolan och välfärden förbättras. Obalanserna på bostadsmarknaden i form av lågt byggande och hög privat skuldsättning måste minskas. Nya jobb måste skapas och långtidsarbetslösheten minska samtidigt som reella steg mot en mer uthållig ekonomi tas.

Miljöpartiet föreslår en offensiv ekonomisk politik som möter dessa utmaningar och skapar förutsättningar för en hållbar, balanserad och långsiktig ekonomisk utveckling. Vi ser fyra viktiga steg i en sådan ekonomisk politik:

- ? Höjda miljöskatter. Skattehöjningarna behövs för att minska underskotten i de offentliga finanserna och därmed trygga uthålligheten även i framtida konjunkturedgångar. Tyngdpunkten i skattehöjningarna måste vara miljöskatter. Miljöskatternas andel av skatteintäkterna har tvärtom vad som borde varit fallet minskat under de senaste mandatperioderna. Samtidigt har den styrande effekten av miljöskatterna urgröpts. Miljöskatter har en trippel nytta genom att de ökar skatteintäkterna, motverkar miljöproblem och effektiviserar samhällsekonomin. Att genomföra breda höjningar av inkomstskatterna är betydligt sämre och avvisas därför.
- ? Ökade offentliga investeringar. De offentliga investeringarna i framför allt hållbar infrastruktur behöver höjas. Räknat i fasta priser är de sammanlagda investeringarna i järnväg och väg under 2014 nästan nere på 2007 års nivå. Dessa investeringar behöver höjas kraftigt under de kommande åren parallellt med att en omfördelning från väg till järnväg sker.
- ? Långsiktiga satsningar på skola och utbildning. Ett väl fungerande utbildningssystem är en förutsättning för en långsiktig ekonomisk utveckling. Svensk skola behöver både nya resurser och en ny politisk inriktning.
- ? Påbörja ett långsiktigt arbete och skapa förutsättningar för en omvandling av samhällsekonomin i hållbar riktning. Viktiga punkter i detta arbete är bl.a. dessa:
 - ? Ett klimatpolitiskt ramverk behövs för att skapa ordning och reda i klimatpolitiken.
 - ? Arbete med en större skattereform behöver inledas.
 - ? Ett grönt ramverk för konjunkturpolitiken måste skapas. Den ekonomiska politiken måste utvärderas efter fler och nya indikatorer.

Dessa förslag utvecklas vidare nedan.

2.1 Bräcklig återhämtning i omvärlden

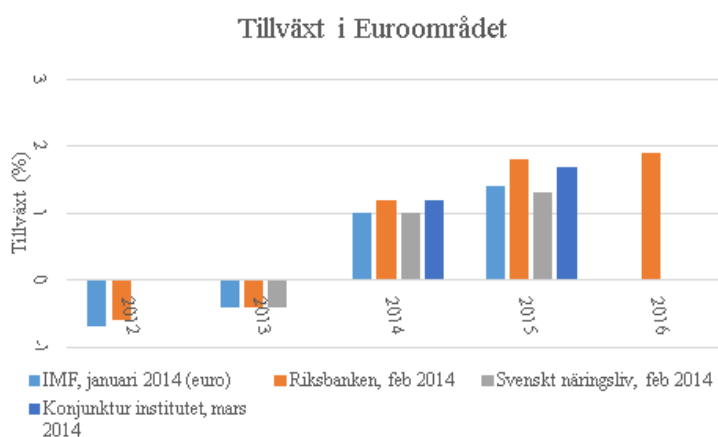
Tillväxten i världsekonomin blev ungefär 3 procent under 2013. Enligt de flesta prognosmakarna kommer tillväxten att fortsätta stiga till upp mot 4 procent under perioden 2014–2015. Såväl OECD-området som utvecklings-

Fel! Okänt namn på

ekonomierna förväntas växa. I euroområdet vänds den negativa BNP-tillväxten under 2012–2013 till tillväxt under 2014 och 2015 (se diagram 1).

Även om huvudscenariot är fortsatt förstärkning så är det globala resursutnyttjandet fortfarande lågt och arbetslösheten hög. I OECD-länderna som helhet är 48 miljoner människor arbetslösa och antalet personer som lever i hushåll utan inkomst har fördubblats i länder som Grekland, Irland och Spanien.

Diagram 1 Tillväxt i euroområdet

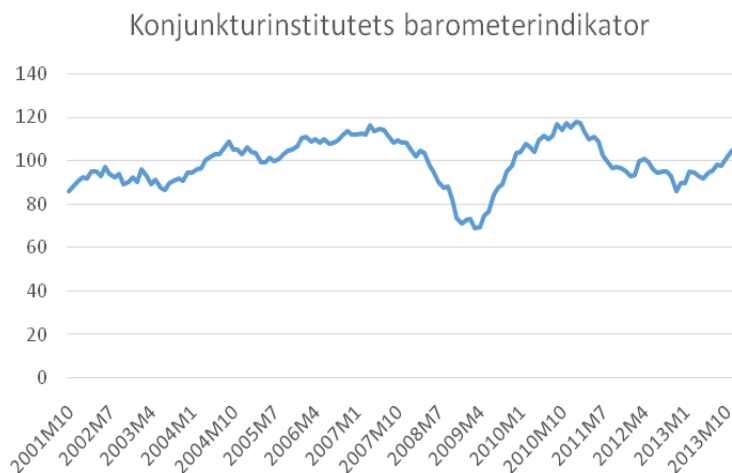
Arbetslösheten tycks nu minska i tidigare krisländer som Spanien, Portugal och Irland om än från väldigt höga nivåer. Utvecklingen är fortfarande bräcklig och problem med obalanser i kostnader framför allt mot Tyskland finns alltjämt kvar.

Utvecklingen i USA, Kina och Japan liksom i utvecklingsekonomierna pekar på fortsatt tillväxt. Men utvecklingen är långtifrån entydig och de flesta länder kämpar med såväl inhemska ekonomiska problem som med att hantera återhämtningen efter finanskrisen år 2008.

2.2 Sverige dras med

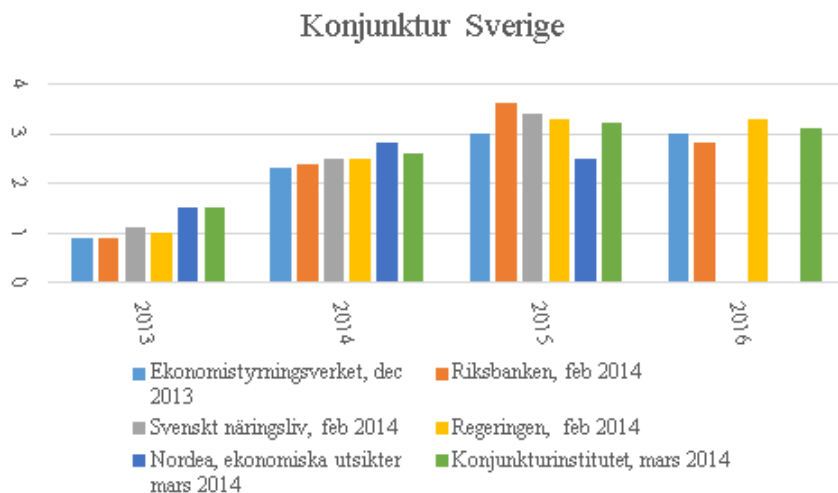
Sverige är ett litet land som i stor utsträckning är beroende av omvärlden för vår ekonomiska utveckling. Vi är beroende av handel för att kunna försörja oss med de varor och tjänster vi behöver och vår finansiella sektor som är djupt integrerad med omvärlden. När mycket tyder på att konjunkturläget i omvärlden förstärks kommer det att påverka även den svenska ekonomin positivt under det kommande året. Huvudscenariot är därför att svensk ekonomi stärks. Konjunkturinstitutets barometerindikator som mäter tillståndet och förväntningarna hos hushåll och företag på den svenska ekonomiska utvecklingen har fallit under de senaste två månaderna men ligger fortfarande över 100, vilket indikerar något starkare tillväxt än normalt.

Diagram 2 Konjunkturinstitutets barometerindikator

Med utgångspunkt i att den ekonomiska utvecklingen börjar ta fart i vår omvärld räknar de flesta prognosmakare med en tillväxttakt på omkring 2,5 procent år 2014 och runt 3 procent år 2015–2016 (se diagram 3). Uppgången sker dock från en låg nivå och resursutnyttjandet i svensk ekonomi är alltså lägre än normalt.

Diagram 3 Konjunkturutveckling i Sverige

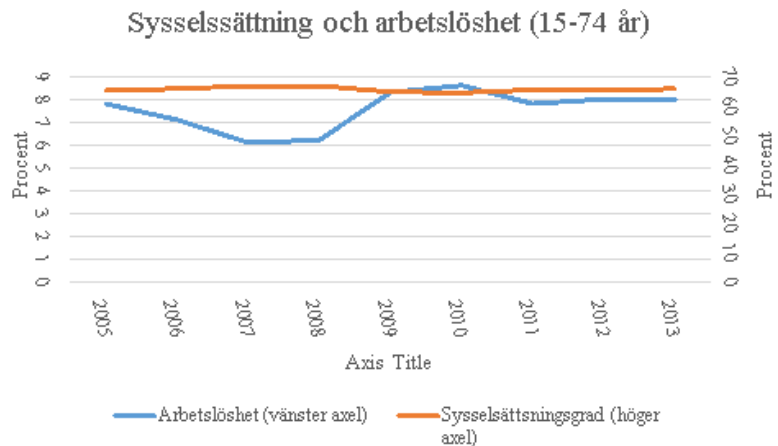
2.3 Arbetsmarknaden stärks men långtidsarbetslösheten är hög

Arbetslösheten ligger i dag på runt 8 procent och är därmed ungefär 2 procentenheter högre än när Alliansen år 2006 gick till val på att bekämpa massarbetslösheten. Sysselsättningen, mätt med det internationellt jämförbara måttet

Fel! Okänt namn på

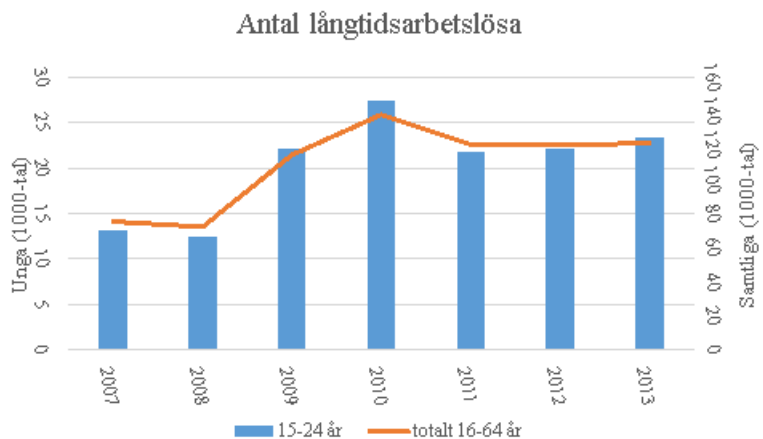
sysselsättningsgrad¹ var i princip oförändrad mellan helåret 2006 och 2013 (se diagram 4). För en regering som sagt sig prioritera fler jobb får det sägas vara ett mycket klenat resultat.

Diagram 4 Arbetslöshet och sysselsättningsgrad

Samtidigt som sysselsättningsgraden inte har ökat har långtidsarbetslösheten ökat bland både unga och äldre. Antalet unga som är långtidsarbetslösa² har ökat från ca 13 000 personer år 2007 till 23 000 personer år 2013. Sett till hela befolkningen har antalet långtidsarbetslösa ökat från 75 000 till 121 000 personer under samma period (se diagram 5).

Diagram 5 Antal långtidsarbetslösa

Även om man mäter antalet långtidsarbetslösa unga som andel av befolkningen i stället för som andel av arbetskraften, har en kraftig ökning skett sedan år 2006. År 2006 låg långtidsarbetslösheten för unga på 1,1 procent av det totala antalet unga. År 2013 hade andelen stigit till 1,9 procent, vilket motsvarar en ökning med hela 70 procent.

¹ Arbetsför befolkning i åldersspannet 15–74 år.

² De som uppgett sig vara arbetslösa enligt officiell statistik längre än 27 veckor i sträck.

Ytterligare ett viktigt mått som ger oss en uppfattning om problemen på arbetsmarknaden för unga är antalet unga som varken arbetar eller studerar. Under perioden 2007–2012 har denna andel legat oförändrad runt 8 procent.³ Att en så stor andel av de unga varken studerar eller arbetar är ett av regeringens största misslyckanden på arbetsmarknadsområdet.

Ökande långtidsarbetslöshet och utanförskap är djupt problematiskt både för individen och för samhället. För individen, inte minst för unga, innebär långtidsarbetslöshet sämre självkänsla, sämre ekonomi och större svårigheter att få jobb i framtiden. För samhället ökar risken för att människor hamnar permanent utanför arbetsmarknaden kraftigt ju längre tid människor befinner sig i arbetslöshet. Det kräver också betydligt mer resurser från samhällets sida att få tillbaka en person från långvarig arbetslöshet.

Parallellt, som en spegling av relativt hög arbetslöshet och besvärande långtidsarbetslöshet, finns fortsatta problem med matchning på svensk arbetsmarknad. Enligt Svenskt Näringslivs rekryteringsenkät som presenterades i mars 2014 misslyckas fortfarande 20 procent av företagens rekryteringsförsök.⁴ Brist på yrkeserfarenhet, kompetens och arbetslivserfarenhet är de största hindren för lyckade rekryteringar. För individer på arbetsmarknaden betyder den bristande matchningen att allt fler inte får utvecklas i det område som man är utbildad i och kanske är mest motiverad inom.

2.4 Inflation, penningpolitik och hushållens skulder

Hushållens skuldsättning har ökat kontinuerligt sedan mitten av 1990-talet. Anledningarna till skuldökningen är många. För lågt bostadsbyggande, hög inflyttning till storstäderna, sänkt beskattning på fastigheter och sänkta inkomstskatter är några av de viktigaste anledningarna.

Det har spekulerats i om Sverige har en bubbla på bostadsmarknaden. Det mesta pekar på att så inte är fallet. Däremot finns det betydande risker med den nuvarande situationen. Den största risken ur ett makroekonomiskt perspektiv är att den höga privata skuldsättningen gör att hushållen blir mer känsliga för förändringar i räntor och eventuella prisfall. Ökar räntekostnaderna kan det betyda att hushållen minskar sin konsumtion för att hantera sin lägre disponibla inkomst. Stora svängningar i konsumtionen kan påverka konjunkturen negativt och starta en negativ spiral nedåt av ökad arbetslöshet, fallande priser och lägre konsumtion.

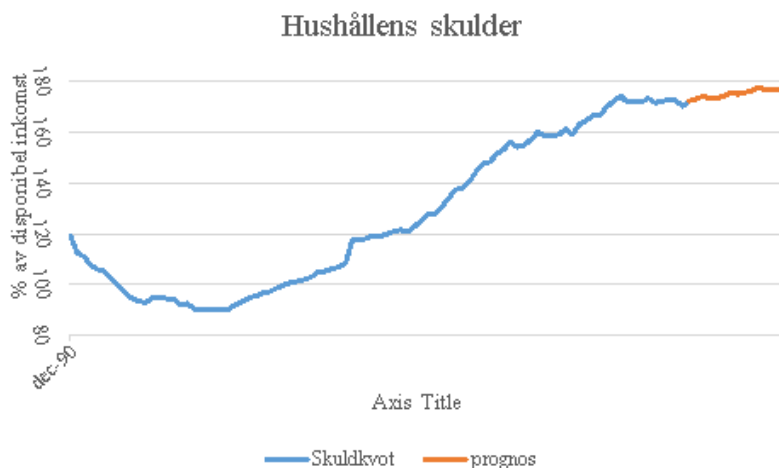
För att motverka den snabba skuldökningstakten hos hushållen har några åtgärder vidtagits från bl.a. Finansinspektionen. Bland annat infördes ett bolånetak under hösten 2011, vilket medförde att skuldsättningen planade ut under perioden 2011–2013. Prognoser från Riksbanken (se diagram 6) pekar dock på att hushållens skuldsättning kommer att öka framöver.

³ Unga som varken arbetar eller studerar (SOU 2013:74, s. 78 f.).

⁴ Svenskt Näringslivs rekryteringsenkät 2014.

Fel! Okänt namn på

Diagram 6 Hushållens skulder

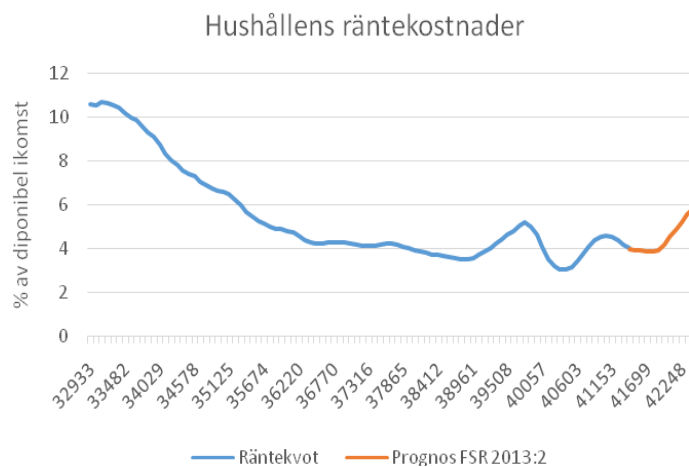

Regeringen har varit passiv i frågan om hushållens skulder. Detta har tvingat Riksbanken att agera genom en högre reporänta än vad som annars varit rimligt med tanke på inflationstakt och resursutnyttjande. Miljöpartiets återkommande krav på regeringen att föra breda samtal om hushållens skulder har avvisats.

Riksbanken prognostiserar nu stigande räntekostnader för hushållen (se diagram 7) samtidigt som hushållen själva inte räknar med fullt så stora ränteökningar. Detta utgör en risk för den framtida ekonomiska utvecklingen.

Miljöpartiet menar att det är viktigt att nogsamt följa utvecklingen över hushållens skulder. Om skuldutvecklingen tar fart igen bör en beredskap finnas för att vidta ytterligare åtgärder. De av Finansinspektionen föreslagna höjningarna av bolånens riskvikt⁵ är en sådan åtgärd.

Diagram 7 Hushållens räntekostnader

⁵ Riskvikten på ett lån dikterar hur mycket pengar banken måste ha som buffert per utlånad krona.

2.5 De offentliga finanserna behöver stärkas

En stabil ekonomisk utveckling förutsätter ordning och reda i statens finanser och en budget som långsiktigt är i balans. Sveriges finanspolitiska ramverk, utgiftstaket och de budgetpolitiska målen inklusive överskottsmålet har tjänat Sverige väl och utgör en grundbult i Sveriges offentliga finanser. Vikten av att inte leva över sina tillgångar har blivit extra tydlig i samband med den senaste allvarliga skuldkrisen i Europa. Miljöpartiet anser att det är viktigt att Sverige även fortsatt har ett finanspolitiskt ramverk och en bred samsyn kring budget- och finanspolitiken.

Det finanspolitiska ramverket innebär bl.a. att överskott ska nås i de offentliga finanserna över en konjunkturcykel. Sverige har under flera år gått med underskott i de offentliga finanserna (se diagram 8). Det konjunkturjusterade sparandet som visar nivån på det offentliga sparandet beräknas av Konjunkturinstitutet till $-1,3$ procent av BNP under år 2014 medan det faktiska sparandet är $-2,0$ procent⁶. Regeringen bedömer i sin vårproposition att det finansiella sparandet uppgår till $-1,6$ procent av BNP.

De indikatorer som Ekonomistyrningsverket och Konjunkturinstitutet beräknar visar att överskottsmålet inte nås med den finanspolitiska inriktning som Sverige har just nu.

Alliansregeringen har sedan hösten 2012 reviderat sina kortsiktiga tillväxtprognoser och arbetsmarknadsprognoser till mer rimliga nivåer. En effekt av lägre tillväxtprognoser är att det blir svårare att räkna hem överskottsmålet. För att kunna räkna hem överskottsmålet nu prognostiseras dels potentiell BNP för optimistiskt,⁷ dels de offentliga konsumtionsutgifterna oralistiskt.⁸ Sammantaget medför detta att regeringen överskattar det långsiktiga finansiella sparandet kraftigt. För att nå det överskott som Finansdepartementet beräknar behövs skatthöjningar eller nedskärningar i offentliga välfärdsåtgärderna.

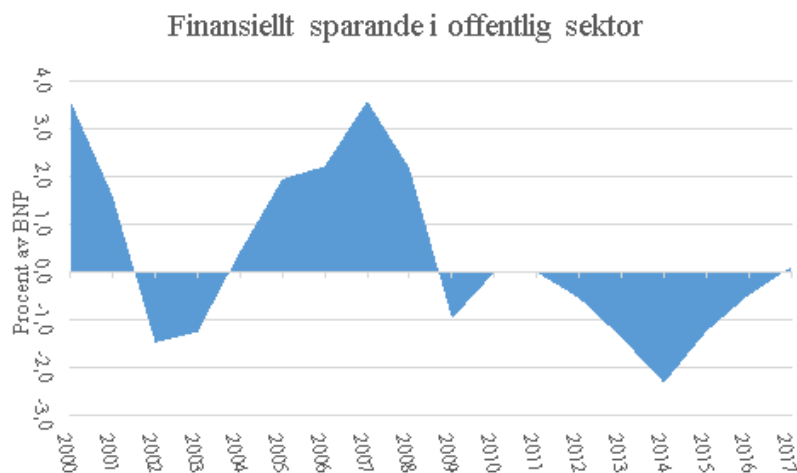
⁶ Konjunkturläget mars 2014, s. 92, Konjunkturinstitutet.

⁷ Regeringens bedömning var att BNP-gapet 2013 var $-3,5$ procent. Konjunkturinstitutets bedömning för 2013 var -2 procent, OECD:s $-2,7$ procent, IMF:s $-1,3$ procent och EU-kommissionens $-2,1$ procent. Se Konjunkturläget mars 2014, s. 93.

⁸ Se Konjunkturinstitutets kommentar till vårpropositionen <http://www.konj.se/1037.html>

Fel! Okänt namn på

Diagram 8 Finansiellt sparande i offentlig sektor⁹

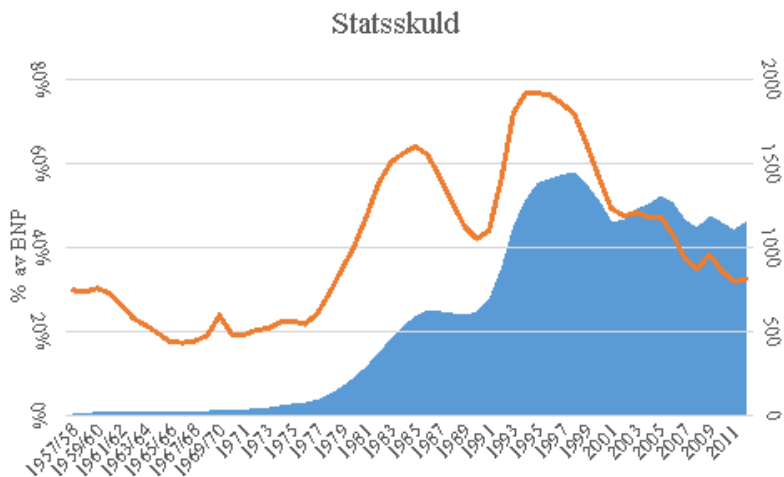
En orsak till det låga finansiella sparandet är att finanspolitiken bedrivits i expansiv riktning under senare år på grund av det låga resursutnyttjandet. Detta har i huvudsak varit en riktig politik som Miljöpartiet har stöttat. Regeringens inriktning på finanspolitiken har dock varit problematisk.

Majoriteten av reformerna som genomdrivits har varit permanenta skattesänkningar som varaktigt minskar det finansiella sparandet. Miljöpartiet har i stället föreslagit större investeringar och offentlig konsumtion. Resultat av Miljöpartiets finanspolitiska inriktning hade varit högre sysselsättning och ett mindre behov av höjda skatter framöver. Sysselsättningen hade också varit högre eftersom offentlig konsumtion och offentliga investeringar har en större direkt sysselsättningseffekt än sänkta skatter. Problemen för de offentliga finanserna hade varit mindre då det är enklare att låta utgifterna variera över konjunkturcykeln än att höja skatter.

Sverige har relativt starka offentliga finanser. Statsskuldens andel av BNP (se diagram 9) har sjunkit och ligger nu runt 30 procent vilket i en internationell jämförelse är lågt.

⁹ ESV:s prognos från april 2014.

Diagram 9 Statsskuld

Konjunkturinstitutet beräknar att skatterna behöver höjas under de kommande fyra åren för att det offentliga åtagandet i form av personaltäthet i offentlig sektor ska kunna bibehållas och överskotts målet nås.¹⁰

Den ekonomiska politiken måste löpande prövas och revideras. Miljöpartiets utgångspunkt inför höstens budgetarbete är att skatthöjningar på 27,4 miljarder kronor behöver genomföras 2015 (se tabell i avsnitt 16). Dessa skatthöjningar finansierar utgiftsförslag på samma nivå.

Miljöpartiet föreslog hösten 2014 ett utgiftstak för staten på 1 162 miljarder kronor för 2015 och 1 212 miljarder kronor för 2016. Med föreliggande utgiftsprognos i vårpropositionen och de förslag som Miljöpartiet nu föreslår i form av höjda utgifter 2015 på 27,4 miljarder kronor beräknas budgeteringsmarginalen för 2015 till 27 miljarder kronor.

För 2017 och 2018 gör vi en preliminär bedömning av utgiftstaket till 1 267 miljarder kronor respektive 1 302 miljarder kronor.

2.6 Fler lever med låg ekonomisk standard

Den ekonomiska utvecklingen i Sverige har under en lång tid inneburit ökad inkomstspridning bland befolkningen. I vårbudgeten använder regeringen måttet "svår materiell deprivation" som ett mått på fattigdom. Måttet är givetvis relevant och ger en bild av hur stor del av befolkningen som lever med en mycket låg materiell standard. Däremot måste det kompletteras med mått på samhällsklyftor så att exempelvis inkomstskillnader också täcks in.

Ett sätt att mäta inkomstspridning är att titta på hur stor del av befolkningen som lever med en låg ekonomisk standard, vilket definieras som den andel av befolkningen som lever på inkomster under 60 procent av medianinkomsten. Enligt den definitionen lever ungefär 13 procent av Sveriges befolkning

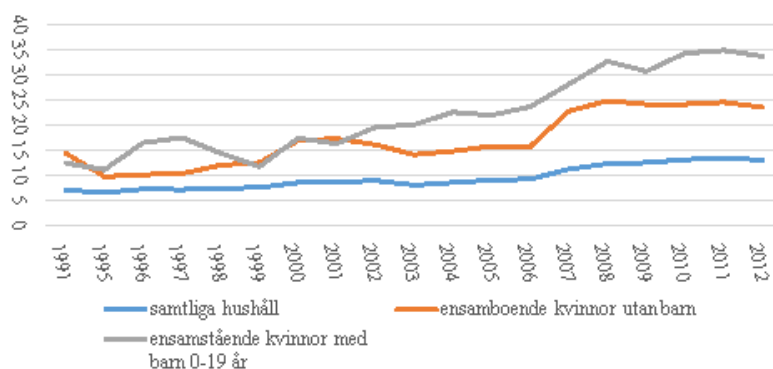
¹⁰ Konjunkturinstitutets specialstudie 39, "Är ett bibehållt offentligt åtagande ett hållbart åtagande?", mars 2014.

Fel! Okänt namn på

med låg ekonomisk standard. Under den senaste mandatperioden har den siffran ökat kraftigt (se diagram 10).

Diagram 10 Andel personer med låg ekonomisk standard

Andel personer i hushåll med inkomst under 60 procent av medianen

Miljöpartiet menar att en bred palett åtgärder behövs för att vända den här utvecklingen. För att jämna ut människors livschanser behövs politiska satsningar. Möjligheterna till vidareutbildning och omskolning behöver förstärkas så att fler människor lättare kan komma tillbaka till arbetslivet. De generella trygghetsförsäkringarna måste stärkas på sådant sätt att drivkrafterna till arbete inte urholkas.

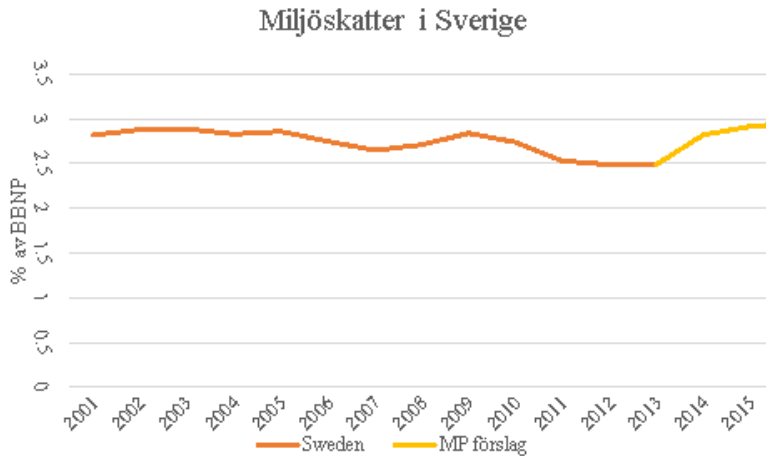
2.7 Ekonomiska reformer på längre sikt

2.7.1 Behov av höjda miljöskatter

Skatterna kommer att behöva höjas under de närmaste åren för att stärka den offentliga ekonomin. Beroende på hur skattehöjningarna utformas kan de ge diametralt olika utfall för samhällsekonomin. Generella breda höjningar av skatter på arbete och kapital kan skapa negativa incitament för jobb och företagande. Höjda miljöskatter förbättrar i stället den samhällsekonomiska effektiviteten genom att de styr samhällsekonomin mot minskade utsläpp samtidigt som incitamenten vid nyinvesteringar förändras och det blir mer lönsamt för både hushåll och företag att investera i hållbar, energieffektiv och resurssnål teknik.

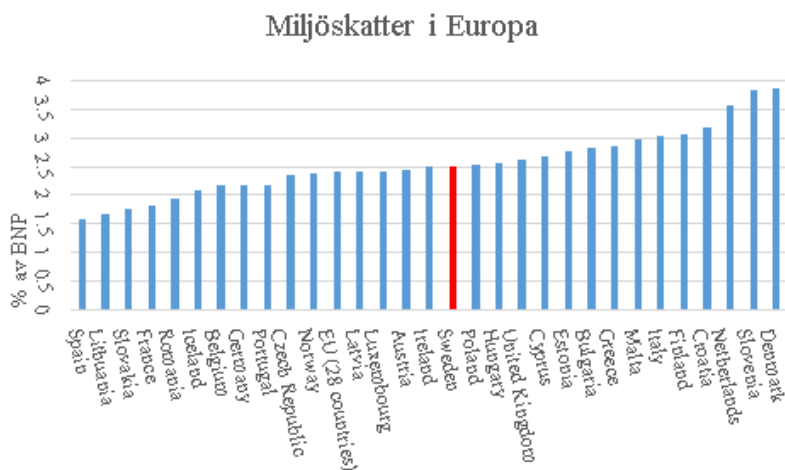
Miljöskatternas andel av BNP i Sverige har minskat trendmässigt sedan år 2003–2004 (se diagram 11).

Diagram 11 Miljöskatternas andel av BNP i Sverige

Många miljöskatter är inte indexerade, vilket gör att den styrande effekten av dem urholkas över tid. Andra miljöskatter är bara indexerade med prisutvecklingen men inte med inkomstutvecklingen. Sammantaget ligger Sverige i dag på en mittenplacering i en jämförelse mellan de europeiska ländernas miljöskatter uttryckt som andel av BNP (se diagram 12).

Diagram 12 Miljöskatter i Europa

Miljöpartiet föreslår att två stora nya miljöskattebaser införs på två områden där utsläppen just nu växer snabbast: dels föreslår vi en skatt på lastbilstrafik, dels en flygskatt. Vi föreslår också att koldioxidskatten höjs och vill att några mindre miljöskatter justeras upp. Sammantaget beräknas miljöskatternas andel av BNP öka till nästan 3 procent av BNP till följd av Miljöpartiets förslag. Vi menar att miljöskatterna regelbundet ska justeras så att incitamenten att minska miljöpåverkan bibehålls eller ökar.

Fel! Okänt namn nå

2.7.2 Skatteöversyn och skatteväxling

Miljöpartiet föreslår skattechöjningar samt vissa övriga justeringar av skatter. Samtidigt ser vi, tillsammans med många andra, ett växande behov av en större skatteöversyn. Skattesystemet har blivit krångligare och det har byggts upp spänningar i beskattning av arbete och kapital. Miljöskatternas styrande effekt har urholkats och det finns behov av basbreddningar inom miljöskatteområdet. Miljöpartiet ser också att det inom en större skatteöversyn finns ett betydande utrymme för grön skatteväxling där skatter på miljö och energi kan höjas samtidigt som skatter på arbete troligen kan sänkas.

2.7.3 Grön konjunkturpolitik

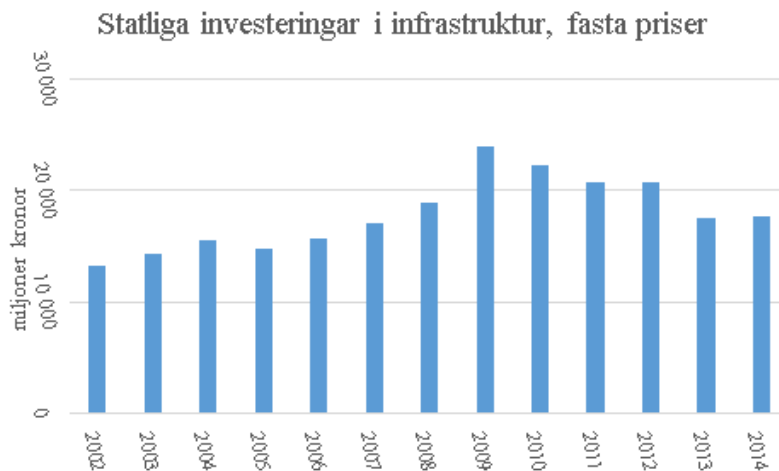
En hållbar ekonomisk utveckling kräver strukturella förändringar av hur ekonomin fungerar. Kostnaderna för att använda jungfruliga råvaror och ändliga energikällor måste öka samtidigt som kostnaderna för återvinning och förnybar energi måste minska kraftigt. Ekonomin måste bli cirkulär och materiella resursflöden slutas i kretslopp. Den här förändringen av hur den reala ekonomin fungerar måste ske stegvis så att anpassning kan realiseras på ett rimligt och hållbart sätt.

Samtidigt som långsiktiga strukturella förändringar sker kommer både svensk ekonomi och världsekonomin även fortsättningsvis att utsättas för konjunkturella chocker av olika slag som tvingar in ekonomin i lågkonjunktur med stigande arbetslöshet och lågt resursutnyttjande.

För att möta dessa lågkonjunkturer på ett effektivt sätt som inte tar fokus från detta långsiktiga förändringsarbete menar Miljöpartiet att konjunkturpolitiken behöver en grön inriktning. Den ska syfta till att behålla en beredskap för att vid lågkonjunktur kunna skynda på den ekonomiska omställningen genom att sätta in långsiktigt riktiga gröna, finanspolitiska stimulanser för att upprätthålla sysselsättning och hålla arbetslösheten nere.

2.7.4 Ökade offentliga investeringar

De statliga medlen för infrastrukturinvesteringar ökade stadigt fram till år 2009 men har sedan dess fallit tillbaka (se diagram 13).

Diagram 13 Statliga investeringar i infrastruktur

Miljöpartiet menar att utvecklingen är problematisk och föreslår en kraftigt höjd ram för infrastrukturinvesteringar under de kommande åren. Exakt fördelning mellan järnväg och väg kommer vi att fastslå i samband med att vi tar del av regeringens skrivelse om infrastruktur. För att nå klimatmålen bedömer vi att en fördelningsnyckel på 1:5 bör användas gällande investeringarna i väg kontra järnväg.

2.7.5 Fler ekonomiska indikatorer

Miljöpartiet anser att den ekonomiska politiken ska vägledas av en bredare syn på samhällsutveckling. För oss är det tydligt att det inte räcker att enbart studera ekonomins storlek. Andra variabler såsom människors hälsa och hur det står till med klimatet och miljön måste inkluderas i analysen.

Miljöpartiet har tagit fram ett första förslag till nationella indikatorer för välfärd i Sverige. I vårt förslag låter vi BNP ingå som en av 16 olika indikatorer på välfärd. BNP-tillväxten ställs därmed bredvid andra mått som mäter annan samhällsutveckling, som exempelvis ökat välbefinnande, klimatutsläpp, jämställdhet, arbetslöshet och social tillit. Tanken är att indikatorerna ska ge vägledning i det politiska arbetet och vi föreslår också att indikatorer av detta slag införs i den årliga vårpropositionen och följs upp årligen. Utöver att följa upp indikatorerna föreslår vi också att prognoser över dessa indikatorer, vid oförändrad politik, ska återges i den ekonomiska vårpropositionen.

3 Utbildning bygger Sverige

Sveriges framtid bygger på att alla barn får en ärlig chans att utvecklas, växa och fortsätta lära sig genom livet. I svensk skola arbetar varje dag lärare, förskollärare, fritidspedagoger och många andra hårt för att ge barn kunskap, färdigheter och en bra start i livet. Men på många håll brister förutsättningar-

Fel! Okänt namn på

na för dem att göra ett bra jobb, och Sverige utmärker sig i internationella jämförelser som ett land där både kunskapsresultat och likvärdighet har försämrats under 2000-talet. Läs- och skrivkunnigheten bland Sveriges elever sjunker och har nu nått en historisk bottennotering. Sverige behöver ett starkt utbildningsväsen. För att det ska uppnås behövs samlade satsningar på hela utbildningsväsendet.

Sverige ska ha höga bildningsambitioner. Det är avgörande för våra möjligheter att klara internationell konkurrens och omställningen till ett mer hållbart samhälle. Tyvärr ser vi att alliansregeringen efter snart åtta år vid makten har sänkt bildningsambitioner avsevärt i Sverige.

I sin senaste höstbudget satsade Alliansen drygt 62 procent av reformutrymmet på skattesänkningar men bara 2 procent på skolan. I vårbudgeten ville regeringen sänka studiebidraget med 300 kronor per månad men drog tillbaka förslaget då det mötte massiv kritik. Även om regeringen till slut tvingades backa från förslaget visar det på hur Alliansen är beredd att fortsätta skära i utbildningen.

Miljöpartiet gör motsatt prioritering. Vi är beredda att göra omfattande satsningar för att vända skolresultaten och säkerställa likvärdigheten. Redan i höstbudgeten ville vi göra investeringar i skolan på 11,7 miljarder kronor mer än vad regeringen nu i vårbudgeten har föreslagit, räknat under de kommande fyra åren. Mot regeringens utdaterade politik ställer vi en utbildningspolitik som baseras på forskning och sektorns samlade erfarenhet om de behov och förutsättningar som finns.

Forskning visar tydligt att det viktigaste för att nå goda skolresultat är att varje elev får den tid hen behöver med en kunnig, kompetent och engagerad lärare. Därför är det också på detta område som Miljöpartiets största satsningar återfinns. Regeringens reformer går dock i motsatt riktning. Under Alliansens tid vid makten har lärare fått mer pappersarbete samtidigt som tusentals pedagogiska medarbetare skurits bort från skolan. När lärarna tvingas ägna mer tid åt att fylla i papper, blir det mindre tid över åt eleverna.

Miljöpartiet vill i stället minska lärares byråkrati och anställa fler i skolan. Vi kunde redan i höstas visa budgetsatsningar på att anställa 10 000 nya medarbetare i skola och förskola. Elever med särskilda behov behöver få stöd utan byråkratiska omvägar och vi vill därför ge lärare starkare mandat att fatta beslut om särskilt stöd, en s.k. ordinationsrätt. För de lägre årskurserna föreslår vi en läsa-skriva-räkna-garanti.

Vi vill främja *idéburna verksamheter* inom *välståndssektorn*. Aktörer med vinstsyfte ska inte få tillstånd att bedriva skolverksamhet. Överskott ska återinvesteras i verksamheten.

3.1 Gör läraryrket mer attraktivt

Sverige står inför en utveckling där få söker sig till lärarutbildningen samtidigt som omfattande pensionsavgångar förestår. Samtidigt ökar årskullarna och antalet elever i skolan blir fler. Fram till 2022 behöver Sverige rekrytera runt 60 000 lärare.

När det talas om en svag ökning av antalet sökande till lärarutbildningen ska man veta att den största ökningen av sökande kommer från obehöriga och det går fortfarande inte ens två sökande per plats på lärarutbildningen. Cirka 10 procent av dem som erbjuds plats väljer att inte påbörja sin utbildning. Alliansregeringen har ingenting att vara stolt över. För att göra läraryrket mer attraktivt behövs det generella systemförändringar i synen på skolan, värdet av en lärarens arbete och vikten av en bra arbetsmiljö. Miljöpartiet vill satsa på löneyft samt bättre kompetensutveckling för hela lärarkåren. Vi har budgeterat för att 10 000 nya medarbetare ska kunna anställas i skolan under de kommande fyra åren.

Vi vill att staten tar initiativ till en rekryteringsstrategi tillsammans med SKL och de lärarutbildande lärosätena. Strategin ska innehålla gemensamma åtgärder för nyanställningar, utbildningar och lönehöjningar så att vi klarar att göra de anställningar som behövs och höja läraryrkets attraktionskraft. Strategin kommer innehålla särskilda åtgärder för att förbättra villkoren och öka attraktiviteten inom vissa grupper av lärare där behoven är särskilt akuta. Ett exempel på hur detta kan se ut presenteras nedan under 4.1.1.

3.1.1 Åtgärder för fler lärare inom NO och matematik

Endast ett fåtal studenter har sökt sig till ämneslärarutbildningar inom naturvetenskap, teknik och matematik. Den viktigaste orsaken till svårigheten att rekrytera studenter till lärarprogrammet för naturvetenskapliga ämnen är sannolikt konkurrensen från näringslivet där helt andra yrkesvillkor väntar. Ekonomiska incitament är därför ett effektivt sätt att uppmuntra studenter att söka sig till ämneslärarprogrammen med inriktning mot naturvetenskapliga ämnen.

Vi avvisar däremot regeringens aviserade satsning på en utbildningsbonus för studenter som läser klart en ämneslärarutbildning inom något av NO-ämnena. En engångsbonus kommer inte hjälpa läraryrket när generella satsningar samtidigt uteblir.

Miljöpartiet föreslår därför tidsbegränsade avskrivningar av studieskulder. Det kan utformas så att varje student som genomgår lärarprogrammet med inriktning på matematik och NO får skriva av 20 procent av sina aktuella studieskulder per år i yrket. Miljöpartiets förslag ger starka incitament att inte bara utbilda sig till utan att också stanna i läraryrket.

Ytterligare ett sätt att stärka attraktiviteten för en lärargärning inom naturvetenskap, matematik och teknik är att investera i korta lärarutbildningar, som ger både master- och lärarexamen. Det finns exempelvis ingenjörsutbildningar omfattande tre år som skulle kunna utgöra en rekryteringsbas för lärare i naturvetenskapliga och tekniska ämnen. Utbildningen ska också kunna erbjudas på halvfart så att redan yrkesverksamma naturvetare har möjlighet att läsa en masterexamen, som ger lärarexamen.

Fel! Okänt namn

3.2 Förskolan

I sin vårbudget satsar regeringen 650 miljoner kronor på mindre barngrupper och kompetensutveckling i förskolan under perioden 2015–2018. Regeringen vill samtidigt göra om förskoleklassen till obligatorisk årskurs 1 i en tioårig grundskola. Den lekbaserade pedagogik som är grunden för förskoleklassens pedagogik ersätts med kateder och schema för sexåringar, som det uttryckts av regeringens företrädare. Det är en förändring utan stöd i vetenskapen. Miljöpartiet har sedan tidigare presenterat satsningar på förskolan om 1 miljard kronor per år, vilket innebär att vi har 3,35 miljarder kronor mer än regeringen till förskolan fram till 2018. Våra satsningar går bl.a. till att minska barngrupperna i förskolan.

3.3 Elevernas lust för lärande

Varje elev har rätt till en ärlig chans i skolan. Det handlar om tillräckligt med stöd som kommer i tillräcklig tid, om utmaningar och motivation. Skolan måste vara en plats där elever mår bra, känner sig trygga och bemöts med respekt. Regeringens förslag om betyg från årskurs 4 saknar förankring i forskning och görs dessutom utan att vi sett konsekvenserna av den förra betygsreformen.

Miljöpartiet har tidigare aviserat satsningar på bl.a. elevhälsan, på de estetiska ämnena och fritidshemmen. Det är områden som kräver insatser för att skolan ska klara sitt kunskapsuppdrag som helhet. Utöver det har vi lyft kravet på en riktig läsa-skriva-räkna-garanti och ökade befogenheter för lärare att bestämma vilket stöd som deras elever ska ges, en s.k. ordinationsrätt.

För att alla elever ska ges förutsättningar för att klara skolan gör vi även satsningar på specialpedagogik.

3.4 Samarbete ger en bättre skola

Alltför länge har svensk skolpolitik utvecklats i en motsättning mellan stat och kommun. Sedan 2006 har också resurserna till statlig tillsyn av skolan mer än fördubblats. Under samma period har antalet pedagogiska medarbetare i svensk skola minskat. Färre personer arbetar med eleverna i skolan samtidigt som fler arbetar med kontrollen av verksamheten.

Miljöpartiet anser att detta inte är en bra grund att bygga skolutvecklingsarbete på. Reformen som detaljstyr lärarnas och skolledarnas vardag har nått vägs ände. Vi vill i stället fokusera på att ge alla skolor tillräckligt med resurser, lärare och skolledare arbetsro och stöd till skolutveckling. Sverige behöver en skolpolitik som öppnar upp för samarbete mellan stat och kommun.

Miljöpartiet vill därför ge de statliga skolmyndigheterna ett gemensamt myndighetsuppdrag som möjliggör för staten att upprätta samarbetsavtal med huvudmän om skolutveckling på skolor som är i behov av det för att alla elever ska nå godkända resultat. Avtalen ska kunna gå ned på enskild skolen-

het och ska innehålla åtgärder som garanterar skolutveckling och måluppfyllelse. Förslaget har utarbetats tillsammans med Sveriges Skolledarförbund.

3.5 Gymnasieskolan

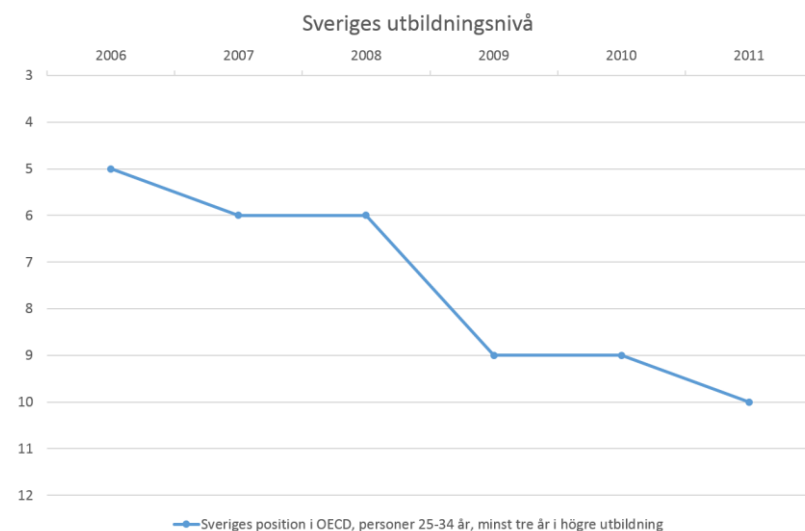
I gymnasiet syns resultatet av regeringens misslyckade reformer tydligt. Genom att skillnaderna mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program har vuxit, har också allt färre elever valt de yrkesförberedande programmen. De gymnasiegemensamma ämnena, som alla elever oavsett program måste ha, har i dag olika kunskapsnivåer. Genom alliansregeringens gymnasiereform är det första gången som Sverige avsiktligt sänker kunskapskraven och minskar ambitionsnivån.

Miljöpartiet vill att alla gymnasieprogram ska ge behörighet till vidare studier och vill också stärka pedagogiken i gymnasiet, bl.a. genom att ge alla gymnasieelever tillgång till minst ett estetiskt ämne.

3.6 Högre utbildning

I Sverige sjunker utbildningsnivån hos befolkningen i jämförelse med andra länder inom OECD både gällande befolkningsandel med tvåårig högskoleutbildning och gällande andel unga med treårig högskoleutbildning. Sveriges utbildningsnivå, mätt i personer mellan 25 och 34 år med minst tre år i högre utbildning, ökade kraftigt mellan åren 2001 till 2006. Sedan dess har Sveriges position i förhållande till OECD försämrats, från femte plats 2006 till plats 10 år 2011.

Diagram 15 Sveriges relativa utbildningsnivå

Alliansen har under mandatperioden dragit ned utbildningsvolymen med nästan 22 000 högskoleplatser. Bara sedan förra året har de dragit ned med

Fel! Okänt namn på

6 500 anslagsfinansierade utbildningsplatser. Nu aviseras äntligen en utbyggnad med ca 10 000 platser fram till 2018 men huvuddelen går till lärarutbildningar som redan i dag har lågt söktryck. Kvalitetssatsningar på högre utbildning återfinns inte i regeringens budget.

Miljöpartiet ser behov att stärka den högre utbildningen och forskningen. Detta måste göras tillsammans med lärosäten, expertmyndigheter, studenter och profession – inte som nu ensidigt av Utbildningsdepartementet. Vi vill satsa på fler utbildningsplatser och på att ge varje student, oavsett utbildning, rätt till en genomsnittlig undervisningstid om minst tio timmar per vecka. Våra totala satsningar på högre utbildning uppgår till 9,5 miljarder kronor under de kommande fyra åren.

Utbildningarnas arbetslivsanknytning behöver också stärkas. För att åstadkomma detta behövs karriärvägledning och utökade möjligheter till praktik för studenter. Sveriges högre utbildning måste också återigen bli verkligt internationell. Vi vill därför återinföra avgiftsfriheten för utomeuropeiska studenter.

På grund av regeringens taffliga hantering av det svenska kvalitetsutvärderingssystemet för högre utbildning har vi också tappat vårt medlemskap i den europeiska samarbetsorganisationen ENQA. Miljöpartiet vill initiera ett utvärderingssystem som lever upp till internationell standard. Det ska konstrueras av en självständig myndighet tillsammans med berörda lärosäten och andra berörda aktörer.

4 Klimat

I en internationell jämförelse har Sverige väldigt goda förutsättningar att kunna ställa om till ett fossilfritt samhälle och visa ledarskap i klimatfrågan. FN:s klimatpanel (IPCC) har i sina nya rapporter visat att det är helt nödvändigt att världens länder nu snabbt minskar klimatutsläppen och inriktar sig på att bygga fossilfria energisystem.

Sveriges utsläpp av växthusgaser måste minska kraftigt de kommande åren. I dag ökar de svenska utsläppen om man ser till konsumtionen och Sverige uppvisar ett fortsatt samband mellan ökad BNP per capita och ökade klimatutsläpp trots att effektiviseringar har gjorts inom flera områden. Även när man mäter de utsläpp som kommer från Sverige ser kurvan dystert ut; det går alldeles för långsamt. Om vi ska klara EU:s klimatmål till 2050 krävs en minskning med 80–95 procent. Med den takt regeringen håller i klimatarbetet kommer EU:s mål att nås först omkring år 2200, 150 år för sent. I den internationella klimatpolitiken har Sverige haft ett högt förtroende vid förhandlingarna om bindande globala klimatavtal. Vi tillhör de 23 rika länder i världen som genom FN:s klimatkonvention har två uppgifter: att minska våra egna utsläpp till en hållbar nivå samt att – utöver biståndet – finansiera det internationella klimatarbetet, främst i fattiga länder. Tyvärr har Sverige inte levt upp till något av dessa löften.

Det är hög tid att ta nästa steg i klimatarbetet. Miljöpartiet har förslag på ett övergripande ramverk för att få ordning och reda i klimatpolitiken med tydliga mål och uppföljning av styrmedel och satsningar. Vi föreslår investeringar och styrmedel som ger betydande utsläppsminskningar både på kort sikt och på längre sikt. På så sätt kan Sverige ta ett stort steg mot att uppfylla vår första uppgift: att minska våra utsläpp till en hållbar nivå.

Miljöpartiets klimat- och energipolitik kännetecknas av att ta ansvar för utvecklingen så att klimatförändringarna kan bromsas. Ansvaret grundar sig i solidaritet med våra barn och kommande generationer, människor i andra länder och ekosystemen.

4.1 Klimatpolitiskt ramverk

När politiska prioriteringar leder in på vägar som är ohållbara behövs ramverk som styr utvecklingen i rätt riktning. Så gjorde Sverige på 1990-talet när vi införde ett finanspolitiskt ramverk för att hålla ordning och reda i ekonomin, och de flesta politiska partier ställer nu upp bakom de mål och regler som gäller.

Så gjorde man även i Storbritannien i slutet av 2000-talet när man såg att den kortsiktiga klimatpolitiken inte ledde mot de mål som forskare var eniga om. År 2008 infördes ett klimatpolitiskt ramverk som sätter tydliga regler och bindande mål. Så länge målen uppnås har politiken fritt spelrum. Skottland och Mexiko har infört liknande ramverk liksom den tyska delstaten Nordrhein-Westfalen – Tysklands ekonomiska motor – där det finns ett ramverk på delstatsnivå. Den danska regeringen har föreslagit en liknande lagstiftning, som ska träda i kraft den 1 januari 2015, och även Finland planerar att införa ett ramverk.

Dessa länder är de nya föregångarna i klimatpolitiken. Miljöpartiet konstaterar att den svenska regeringen inte är med i denna grupp. Sverige har i dag inga relevanta långsiktiga klimatpolitiska mål.

Miljöpartiet vill att Sverige inför ett klimatpolitiskt ramverk som sätter bindande mål för klimatarbetet med utgångspunkt i forskarnas rekommendationer och våra internationella åtaganden.

4.2 Sveriges löften om klimatfinansiering i fattiga länder

Sverige ska förvalta sitt internationella förtroendekapital och bryta den mistro som präglar och låser de internationella klimatförhandlingarna. Miljöpartiet vill göra en stor satsning på det internationella klimatarbetet och avsätter 2 miljarder kronor årligen till klimatfinansiering i fattiga länder. Sverige ska vara mer aktivt, ha större kompetens och sprida klimatarbetet till fler sammanhang. För oss är det självklart att Sverige ska leva upp till de två åtaganden vi gjort i FN:s klimatkonvention: att minska våra egna utsläpp till en hållbar nivå och finansiera klimatarbete i fattiga länder. För Sveriges del

Fel! Okänt namn på

betyder det en satsning utöver 1 procent av BNI som är vad riksdagen har beslutat ska gå till insatser för fattigdomsbekämpning och demokrati.

Sverige ska också bidra till att transfereringarna från rika länder till fattiga för klimatarbete byggs upp så att förtroendet mellan länderna kan stärkas och effektiva insatser ges stöd. Gröna fonden och Anpassningsfonden spelar här en avgörande roll. Vi ser med oro på regeringens besked om att ytterligare skjuta upp aviserade utbetalningar till Gröna fonden.

4.2.1 Nya finansieringskällor

Miljöpartiet vill inrätta ett anslag för klimatsatsningar utanför biståndsramen inom utgiftsområde 20. För att nå upp till de summor som utlovats, 100 miljarder US-dollar årligen från år 2020, måste nya finansieringskällor utanför statsbudgeten utvecklas. I Tyskland, Frankrike och Storbritannien diskuteras möjliga alternativ som globala skatter på flyg- och fartygsbränslen för internationella transporter, öronmärkning av intäkterna från auktioneringen av EU:s utsläppsrätter och internationell skatt på finansiella transaktioner. Miljöpartiet vill att Sverige, till skillnad från i dag, ska vara drivande i det arbetet.

4.3 Minimipris på utsläppsrätter

Priset på utsläppsrätter i EU är i dag för lågt för att omvandlingstrycket i industrin ska hållas uppe. Koldioxidskatten i den handlande sektorn är dessutom avskaffad. För att klara av att öka omvandlingstrycket och förstärka handelssystemet inom rimlig tid föreslår vi att Sverige följer Storbritanniens exempel och inför ett prisgolv på utsläppsrätter. För att långsiktigt upprätthålla ett pris på utsläppsrätter som gör att det lönar sig för aktörer att minska klimatutsläppen måste också EU:s klimatmål skärpas betydligt.

4.4 Hundra procent förnybar energi

I jämförelse med de flesta andra länder är produktion av el och värme i Sverige redan klimatsnål, men ändå står sektorn för mellan 5 och 10 procent av de svenska utsläppen av växthusgaser. I kraftvärmesektorn ökade förra året kolanvändningen med 40 procent till följd av det låga priset på kol och att regeringen 2013 tog bort koldioxidskatten. Miljöpartiet menar att värmeproduktionen bör vara helt fossilfri redan de närmaste fem till tio åren. Dessutom behöver kärnkraften fasas ut och ersättas med förnybar energi.

Miljöpartiet anser att ett helt förnybart el- och värmesystem är möjligt att genomföra till år 2030. Ett helt förnybart energisystem förutsätter två förändringar: för det första måste energi användas på ett klokt och effektivt sätt och för det andra behöver de förnybara energikällorna byggas ut snabbare än vad som nu sker. Som statligt bolag har Vattenfall en viktig roll i energiomställningen. Bolaget bör ges ett tydligt uppdrag att ställa om sin verksamhet till

100 procent förnybar energi. Vattenfall ska sluta planera för och investera i kol- och kärnkraft.

4.4.1 Minskad energianvändning och effektivisering

Miljöpartiet är starkt kritiskt till regeringens passivitet i fråga om att använda energi mer effektivt. Det behövs en politik som ger hushåll och företag verktyg för att använda energin smartare.

Vi vill genomföra en rad nya åtgärder för att minska energislöseriet. Kol-dioxidskatter är bärande delar av denna strategi, liksom stöd till energieffektivisering i industrin, bostäder och fastigheter. Miljöpartiet föreslår en stor satsning på stöd till effektiviseringsåtgärder, bl.a. genom en fördubbling av de insatser som görs genom lokala energirådgivare.

4.4.2 Ökade satsningar på förnybar energi

Sedan år 2010 har stödet till förnybara energikällor minskats med 70 procent, vilket även syns i regeringens handlingsplaner på energiområdet. Miljöpartiet vill stimulera till satsningar på förnybar energi som underlättar för människor och företag att göra klimatsmarta val, samtidigt som det skapar många nya jobb. För att öka takten i utbyggnaden av förnybar energi vill vi införa ett rikstäckande stöd till gårdar som producerar biogas, ett s.k. metanreduceringsstöd, och till att främja utbyggnaden av biogasmackar. Vi föreslår även ett stöd för klimatinvesteringar i kommuner och regioner (Klokt-stöd) enligt norsk modell och som efterliknar det tidigare Klimp-stödet.

4.4.3 Egen el för folkligt deltagande i energiomställningen

Miljöpartiet vill att alla ska kunna bli elproducenter. Vi är övertygade om att människor och företag som ges större makt över sin energisituation vill minska sin energianvändning och utvinna egen energi från t.ex. solpaneler och små vindsnurror. Därför föreslår vi ett paket med åtgärder som syftar till att öka det folkliga deltagandet i utbyggnaden av förnybar energi. Vårt mål är att 500 000 hushåll ska delta i produktionen av el år 2020 och att solceller får ett storskaligt genombrott i Sverige.

4.5 Moderna transporter

Transporterna står i dag för en tredjedel av Sveriges klimatpåverkan. Om inget görs kommer utsläppen av växthusgaser från inrikes transporter att vara fyra gånger högre år 2030 än vad klimatmålet för transporterna kräver, enligt Trafikverket.¹¹ En klimatomställning av transportsystemet är helt avgörande för att vi ska kunna nå ett hållbart samhälle.

¹¹ Trafikverket (2012). Delrapport Transporter 2012:224. Underlag till Färdplan 2050, s. 23. Klimatmålet som åsyftas utgår från Trafikverkets tolkning av regeringens mål om en fossiloberoende fordonsflotta, en minskning av fossilanvändningen i vägtrafiken med 80 procent jämfört med 2004.

Fel! Okänt namn på

Tyvär saknar regeringen en politik som tar itu med problemen. I stället gör regeringen mångmiljardinvesteringar som går åt motsatt håll – i nya motorvägar som leder till mer biltrafik, ökad trängsel på vägarna och större klimatpåverkan. Miljöpartiets totala ram för infrastruktur är 56 miljarder kronor större än den som regeringen föreslagit för perioden 2015–2025. Inom ramen vill vi dessutom göra omprioriteringar genom att väginvesteringarna minskar medan investeringar i spår ökar.

4.5.1 Järnvägssatsningar

Tågresenärer och företag som transporterar gods på järnväg gör en viktig insats för klimatet. Vi måste kunna lita på att tågen kommer i tid. Eftersom järnvägen är eftersatt sedan länge krävs omfattande investeringar för att rusta upp den till en standard som uppfyller dagens och framtidens behov. Det behövs större satsningar på underhåll, utbyggnad och bättre samordning av hela järnvägssystemet. Miljöpartiet vill se en utveckling där mer gods transporteras med tåg och via sjöfart i stället för med lastbilar.

4.5.2 Transportsnålt samhälle och hållbar bilism

Parallellt med investeringar i klimatsmart transportinfrastruktur krävs planering för ett transportsnålt samhälle. Det vi behöver i vardagen ska finnas nära där vi bor och varor ska inte transporteras längre än nödvändigt.

Den största potentialen att minska biltrafiken finns i städer och tätorter. Därför fokuserar Miljöpartiets politik på att minska bilanvändningen i dessa områden. På landsbygden kommer bilen fortsatt att ha en betydande roll i människors vardag. Där behöver fokus vara på att få fram energisnåla fordon och tillgång till förnybara drivmedel. Här föreslår Miljöpartiet bl.a. en prisförsäkring för produktion av förnybara drivmedel och ett statligt stöd för biogasmackor och elladdstolpar. För detta ändamål avsätts 200 miljoner kronor årligen.

Även på landsbygden ska det vara lätt för fler att pendla utan bil, t.ex. genom utbyggd kollektivtrafik, distansarbete, samordnade system av samåkning och tillgång till grundläggande samhällsservice i närområdet. När bilen behövs ska förnybara bränslen finnas tillgängliga.

4.5.3 Minska flygtrafikens klimatpåverkan

Trots att flygtrafiken står för en tiondel av svenskarnas totala klimatutsläpp fortsätter Alliansen att subventionera flyget genom att det inte behöver betala för de miljöproblem det orsakar. Eftersom flyget bl.a. är befriat från koldioxidskatt är flygresan ofta ett billigare alternativ för resenären än tågresan. Vi anser att flyget ska bära sina miljökostnader. Därför föreslår Miljöpartiet en klimatskatt för flyget som syftar till att inkludera flygets klimatpåverkan.

4.5.4 Bredbandssatsning

De fyra transportslagen järnväg, väg, sjöfart och flyg fungerar inte utan det femte – data och telekommunikation. Stora klimatvinster kan göras med hjälp

av it. Miljöpartiet prioriterar bredbandsutbyggnaden på den svenska landsbygden. Vårt mål är att alla hushåll och fasta verksamhetsställen ska ha tillgång till bredband med snabb överföring av stora mängder information senast år 2020. I vår satsning ingår även ett ekonomiskt stöd till regionala bredbandskoordinatorer. Dessa koordinatorer ska ge stöd till byalag och kommuner gällande medfinansiering, utbyggnad och underhåll.

I vår höstbudgetmotion föreslog vi en satsning på bredband på landsbygden på 200 miljoner kronor per år inom utgiftsområde 19. Vi välkomnar regeringens förslag att nu föreslå samma belopp. Vi beklagar dock att regeringen har valt att även fortsatt lägga in satsningen i landsbygdsprogrammet. Det försvårar jämförelser. Räknet på jämförbart sätt satsar vi fortfarande mer än regeringen på landsbygdsprogrammet. Genom att frigöra bredbandsatsningen från EU:s landsbygdsprogram minskar vi dessutom krånglet för de ansökande.

4.5.5 Stadsmiljöprogram

För att minska klimatutsläppen från transportsektorn måste fler åka kollektivt, cykla eller promenera. Inte minst i städerna finns mycket goda förutsättningar för klimatsmarta resor och ett transportsnålt samhälle. Ändå väljer Alliansen att prioritera stora motorvägsprojekt framför nya järnvägsspår, bättre kollektivtrafik eller fler cykelvägar. I den nationella transportplanen planeras mindre än 1 procent av budgeten att gå till cykling, trots att få andra infrastrukturinvesteringar ger så stor samhällsnytta som just cykelsatsningar.¹² Samtidigt har Alliansen höjt banavgifterna och tagit bort stödet för inköp av kollektivtrafikfordon, vilket har bidragit till de kraftigt ökade biljettpreiserna.

Miljöpartiet vill ändra på detta. Därför föreslår vi ett stadsmiljöprogram med satsningar på kollektivtrafik, cykel och järnväg. Totalt avsätter vi 30 miljarder kronor fram till 2025 för satsningar och medfinansiering till projekt och åtgärder som bidrar till ökad andel kollektivtrafik, gång och cykel och minskad andel bil- och lastbilstrafik i städerna. I programmet ingår ett särskilt stöd till utbyggnad av spårvägar och tunnelbana, och cykelsatsningar. Även särskilda satsningar på regionaltåg finns med, vilket underlättar för klimatsmart resande kring och mellan städer. Förslaget får stöd av den statliga utredningen om fossilfri fordonstrafik, som föreslår att medel i storleksordningen 30 miljarder kronor tas från väginvesteringar till medfinansiering av satsningar som minskar städernas klimatutsläpp.¹³

Genom vårt program blir det enklare och billigare att välja det klimatsmarta alternativet. Med fler resor i kollektivtrafiken, på cykel och till fots får vi renare luft, bättre hälsa och mer yta att bygga bostäder på. En trevligare, sundare och mänskligare stadsmiljö.

¹² PM Cykling. Nationell transportplan 2014–2025. <http://www.nationellaplanen.se/wp-content/uploads/2014/04/cykling.pdf>

¹³ SOU 2013:84 Fossilfrihet på väg, s. 775.

Fel! Okänt namn

5 Nya jobb

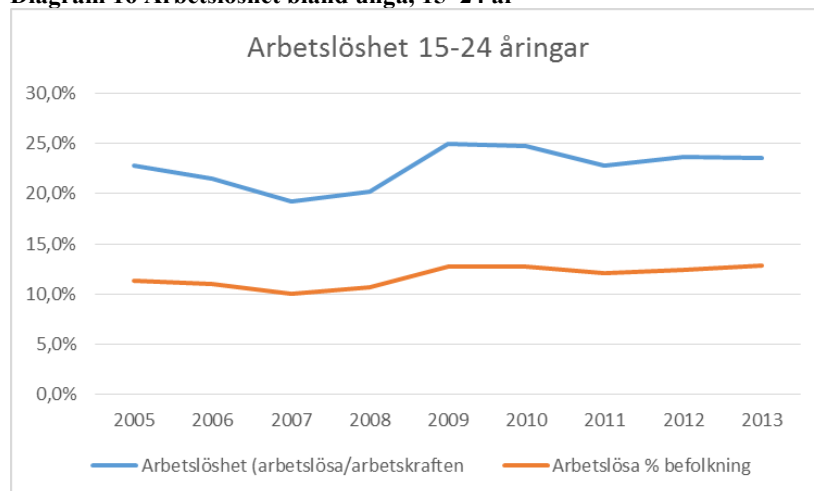
Arbetslösheten i Sverige är hög och långtidsarbetslösheten bland unga har nästan fördubblats de senaste åren. Trots detta, och trots att jobben är en av väljarnas viktigaste frågor i EU-valet och riksdagsvalet, så har debatten om jobben svalnat. Det är oroväckande. För Moderaterna är skattesänkningar och jobbpolitik samma sak. Under våren har Moderaterna lovat att pausa ytterligare skattesänkningar i två år. Frågan som då uppkommer är: Var är Reinholdts jobbpolitik?

Med en arbetslöshet på över 8 procent behövs en aktiv politik för nya jobb i närtid. Miljöpartiet gör investeringar i välfärd och gröna sektorer, vilket skapar nya jobb i hela landet på kort och lång sikt inom både privat och offentlig sektor. På kort sikt skapar våra investeringar 30 000 nya jobb och genom att satsa på utbildning och kompetens blir dessutom jobben tillgängliga för fler.

5.1 Fler unga i arbete

Ungdomsarbetslösheten i Sverige är högre än i andra jämförbara europeiska länder. Det beror dels på att den ekonomiska krisen drabbar de unga i högre utsträckning, dels på att många unga lämnar gymnasiet utan fullständiga betyg. Alliansregeringens åtgärder mot ungdomsarbetslösheten har inte fungerat och arbetslösheten bland unga biter sig fast (se diagram 16). Att andelen unga som varken studerar eller arbetar inte har minskat är ett av regeringens största misslyckanden på arbetsmarknadsområdet.

Diagram 16 Arbetslöshet bland unga, 15–24 år

Miljöpartiet har en kraftfull politik för att bryta ungdomsarbetslösheten som grundar sig på en politik för fler jobb, bättre matchning och fler utbildningsplatser.

Nyckeln till fler jobb finns i småföretagen – men svensk politik fungerar fortfarande som under industrisamhället. Inställningen att alla ska bli ”anställningsbara” räcker inte. Många unga kan och vill driva företag men regelkrångel, byråkrati och ekonomisk osäkerhet gör att de flesta inte vågar. Sverige behöver en anda där egenföretagande är ett positivt och attraktivt yrkesval, inte en ”sista utväg” för arbetssökande.

5.1.1 Fler jobb

Miljöpartiet vill minska avståndet mellan utbildning och arbetsliv. Sommarjobb är många ungas första kontakt med arbetslivet. Sommarjobb ger ungdomar möjlighet till egen försörjning och något meningsfullt att göra när möjligheterna till fritidsaktiviteter minskar under sommaren.

Miljöpartiet vill stötta unga med goda affärsidéer. Vi vill därför införa ett statligt företagslån för unga, med villkor som liknar CSN:s studielån. Vi vill också slopa egenavgifterna under de första två åren för alla nystartade enmansföretag med ägare under 26 år, samt utveckla starta-eget-bidraget genom att sänka åldersgränsen till 20 år och slopa kravet på att vara arbetslös.

5.1.2 Bättre matchning

Miljöpartiet vill satsa på lokala arbetsförmedlingar, s.k. startcentraler. Det ska vara en ”en-dörr-in”-verksamhet dit ungdomar kan gå redan första dagen i arbetslöshet för att få individuellt anpassad hjälp. Här ska alla personer som en ung arbetslös person kan tänkas behöva samlas – t.ex. representanter för Arbetsförmedlingen, socialtjänsten, Försäkringskassan och det lokala näringslivet. Vi vill också att kommunernas ansvar för de unga arbetslösa förstärks. Kommunerna ska erbjuda åtgärder åt arbetslösa unga upp till 25 år och aktivt söka upp dessa.

5.1.3 Fler utbildningsplatser

Utbildningssystemet är ungas viktigaste väg till att hitta ett passande yrke och en egen försörjning. Gymnasiekompetens är det nya minimikravet för att få jobb. Yrkesprogrammen på gymnasiet fyller en viktig funktion, men regeringens reformer har resulterat i att ansökningarna till yrkesprogrammen har minskat drastiskt.

Miljöpartiet vill ha fler individuella, flexibla vägar till gymnasiekompetens. Vi föreslår en utbyggnad av folkhögskolorna och den kommunala vuxenutbildningen med sammanlagt 15 000 nya platser. Vi vill att alla gymnasieutbildningar ska leda till högskolebehörighet och att praktik ingår i alla praktiska gymnasieutbildningar. Miljöpartiet vill ha fler platser på utbildningar som inriktar sig på branscher med arbetskraftsbrist – t.ex. undersköterskor och lastbilmekaniker.

Fel! Okänt namn

5.2 Företagande

Sveriges småföretagare pekar ut den höga nivån på arbetsgivaravgiften och det betungande sjuklöneansvaret som de två största hindren för att de ska kunna växa och skapa nya jobb.¹⁴ Miljöpartiet vill därför reducera arbetsgivaravgiften för alla företag och särskilt för småföretagen. Vi föreslår att avgiften sänks med 10 procentenheter på en lönesumma på upp till 760 000 kronor. Förslaget ger en skattelättnad på upp till ca 76 000 kronor per år, vilket är betydelsefullt för ett litet företag. Egenföretagare får motsvarande sänkning av egenavgiften.

Miljöpartiet föreslår också att sjuklöneansvaret för de minsta företagen slopas helt. Vi menar att det är en bättre modell för att minska kostnaderna och riskerna för småföretag än den som regeringen presenterat.

Miljöpartiet har en robust politik för minskat regelkrångel för företagare. Sedan tidigare har vi föreslagit ökat myndighetsfokus på minskad regelbörda, permanentat Regelråd, att inrätta ett regelkravsregister och att sprida regel-förenklingsarbetet till kommuner och landsting. Vi avsätter pengar för att utveckla besöksnäringen i Sverige. Miljöpartiet förstärker både kommunernas och länsstyrelsernas förutsättningar att effektivisera handläggningen och satsar på samverkansprojekt med syfte att optimera handläggningstiderna.

5.2.1 Stimulera växtkraft i besöksnäringen

Det utländska turister främst förknippar Sverige med är svensk natur. Naturguidningar syftar till att vägleda turister i naturen och att förmedla kunskap om naturen och kulturlandskapet. I dag beskattas naturguidningar med den högsta momssatsen på 25 procent. Jämförbara turismtjänster såsom djurparksbesök, sightseeingturer och inträden till privata museer klassificeras som transporter eller kultur och har därmed en moms på 6 procent. De flesta företag som ägnar sig åt naturguidning är små, ofta enmansföretag. Naturturismföretagare är i regel lokaliserade till landsbygden, vilket innebär att en momsreduktion sannolikt bidrar till fler arbetstillfällen på landsbygden.

Miljöpartiet vill främja verksamheter som fiske, fjällvandringar och kajakturer genom en momssänkning på naturguidningar till 6 procent.

5.3 Industripolitik

Miljöpartiet vill att svenska industriföretag ska fortsätta att utvecklas och moderniseras, genom att investera mer i forskning och utveckling och skapa bättre förutsättningar för produktutveckling.

Vi föreslår en grön innovationsfond med syfte att stimulera forskning i svenska företag att utveckla nya miljöanpassade produkter och produktionstekniker som ökar Sveriges konkurrenskraft och skapar nya jobb. Vi ser stor potential för ökad industriexport och nya gröna svenska exportframgångar.

¹⁴ Företagarförbundet, Sjuklöneansvaret drabbar småföretagarna hårt, 2010.

Andra industriförslag är en ny riskkapitalsatsning och medel för ett demonstrationsprogram för svensk miljöteknik. Miljöpartiet föreslår också att en ny grön investeringsbank upprättas och finansieras genom att medel flyttas från Fourier transform. En liknande institution finns redan i dag i Storbritannien. En grön investeringsbank kan ge kapital till investeringar i förnybar energi, klimatsmarta renoveringar av bostäder och annan verksamhet och infrastruktur som bidrar till att minska våra klimatpåverkande utsläpp.

6 Jämställdhet

Miljöpartiet är ett feministiskt parti. Det innebär att vi med politiska verktyg vill motverka den rådande könsmaktsordningen, där män har mer makt än kvinnor. För Miljöpartiet är jämställdhet i grunden en frihetsfråga. Människors möjligheter att leva sina liv ska inte begränsas av kön eller könsidentitet. En modern och radikal politik för ökad jämställdhet lägger fokus på mäns och kvinnors lika möjligheter på såväl arbetsmarknaden som i ansvaret för hem och familj.

6.1 Stoppa näthatet

Sociala medier på internet har inneburit en revolution för människors möjligheter att mötas utan att vara på samma fysiska plats. Framför allt unga lever en stor del av sitt sociala liv på nätet. Den här utvecklingen har gått fort, och en stor del av samhället har inte hängt med. Enligt organisationen Friends har var tredje ung person blivit kränkt på nätet det senaste året. Hårdast utsatta är tonårstjejer som spenderar mycket tid på sociala medier. Miljöpartiet vill ge polis och åklagare ett uppdrag att förbättra och effektivisera hanteringen av de ökande brotten via internet.

6.2 Samtycke är en självklarhet

Den senaste tidens domar i våldtäktsmål, där misstänkta män har friats trots att kvinnor tydligt sagt nej till sexuellt umgänge, har visat behovet av en samtyckesparagraf i våldtäktslagstiftningen. Miljöpartiet har utrett frågan och har ett färdigt förslag om hur en sådan paragraf kan införas i våldtäktslagstiftningen.

De kvinnojourer som verkar på nationell nivå ska också kunna finansieras nationellt. Även de jourer som verkar på lokalnivå behöver en stabil basfinansiering. Därför behöver kvinnojourernas ekonomiska förutsättningar ses över och stärkas.

Fel! Okänt namn

6.3 Jämställd arbetsmarknad

Regeringens ekonomiska politik har missgynnat kvinnor. Löneskillnaderna mellan män och kvinnor är i dag runt 14 procent och inkomstskillnaderna har ökat med 38 procent sedan regeringen tillträdde 2006. Det beror på att jobbskatteavdragen i högre utsträckning gynnar män som grupp samtidigt som nedskärningar i exempelvis a-kassa och sjukförsäkringen missgynnar kvinnor som grupp. Nedskärningar i vård och omsorg innebär att kvinnor måste ta ett större ansvar för att vårda anhöriga. Antalet sjukskrivningar ökar, och mest ökar de bland unga kvinnor. Fortfarande tar kvinnor ett större ansvar för familj och hem; män tar bara ut 24 procent av föräldraledigheten.

Miljöpartiet har en offensiv politik för en jämställd arbetsmarknad. Vi vill införa en tredelad föräldraförsäkring, som ökar incitamenten för män att ta ökat ansvar för hem och familj. Politiskt styrda arbetsgivare måste avsätta resurser för jämställda löner. Miljöpartiet vill lagstifta om kvotering av kvinnor till bolagsstyrelser i både offentliga och privata börsnoterade bolag. Vi vill också ta initiativ till ett handslag för jämställda löner mellan fackförbund och arbetsgivare. Det är också viktigt att komma till rätta med arbetsmiljön i de kvinndominerade branscherna, framför allt vård och omsorg, där många kvinnor sliter ut sig eller arbetar ofrivillig deltid. Miljöpartiet vill öka bemanningen och ge möjlighet till kompetensutveckling inom äldreomsorgen. Vi vill öka människors möjlighet att bestämma över sin arbetstid genom rätt till heltid och rätt till deltid samt införa kraftfulla regler för att stävja missbruket med visstidsanställningar och delade turer. Därtill behövs även aktiva åtgärder för att fler män ska välja kvinndominerade utbildningar och yrken.

6.4 Genuspedagogik

Uppdelningen i tydliga könsroller börjar redan i förskola och skola. Miljöpartiet vill satsa på normkritisk pedagogik i skola och förskola. Eleverna ska få stöd i att välja utbildning och yrke utifrån intresse snarare än kön och traditionella mönster. Vi vill inrätta ett resurscentrum för normkritisk och antirasistisk pedagogik.

7 Välfärd med hög kvalitet

Samhället är som starkast när vi gemensamt tar hand om varandra när vi är som bräckligast. Välfärd skapar frihet och trygghet. Därför vill vi ha goda välfärdsinstitutioner som tillhandahåller vård, skola och omsorg när vi behöver det och trygghetssystem som stöder den som är sjuk eller utan arbete.

Alla ska kunna lita på skolan, vården och omsorgen i Sverige, oavsett vem som utför den. Eleverna ska få de verktyg de behöver för att kunna nå sin fulla potential. Patienterna ska få god vård på rätt sätt och i rätt tid och Sveriges äldre ska få en trygg och professionell omsorg. Välfärden ska finnas till-

gänglig för alla på lika villkor, oavsett kön, etnicitet, könsidentitet, sexuell läggning, religion, ålder eller funktionsnedsättning.

Miljöpartiet anser att vinster som välfärdsaktörer gör ska återinvesteras i verksamheten. Vi vill främja *idéburna verksamheter* inom *välfärdssektorn*.

Personalen inom äldreomsorg samt hälso- och sjukvård vittnar om orimlig tidspress, hög arbetsbelastning och dålig organisation av arbetstiden. Det är en situation som har lett till att få söker arbete inom vård- och omsorgsykten. Äldreomsorgen är hårt drabbad av sjukskrivningar och förtidspensioneringar. Dessa utmaningar medger även regeringen men insatser för att möta dem saknas. Personalen i den kvinnodominerade vård- och omsorgsbranschen ska inte slita ut sig på jobbet. Landstingens ekonomiska förutsättningar är varierande – så varierande att det inte går att säga att vården i landet sker på lika villkor oavsett var den utförs. Alltför ofta drabbas patienter av en allvarlig skada eller utsätts för allvarliga risker i hälso- och sjukvården. Tillgången till förlossningsvård och akutvård varierar beroende på var i landet patienten bor. Inom äldreomsorgen ökar personalomsättningen och sjukskrivningarna bland personalen. Problemen att rekrytera och behålla ny personal är mycket stora. Risken för felbehandlingar ökar, liksom de äldres otrygghet. Läkarbrist leder till att många landsting har höga kostnader för hyrläkare, vilket drabbar annan vård och det är även brist på specialistsjuksköterskor.

7.1 Så säkras kvaliteten

Välfärdstjänster inom vård, skola och omsorg ska erbjudas alla människor på lika villkor och efter behov. Resurserna till välfärden ska användas så att tjänsterna har hög kvalitet och utförs med höga sociala, ekologiska och ekonomiska krav. Vid fördelning av resurser till olika välfärdsområden ska hänsyn tas till att behoven kan se olika ut. Det kan t.ex. ske genom olika former av socioekonomisk viktning. Välfärdens verksamheter får inte hanteras som vilken marknad som helst. Vi är inte konsumenter i förhållande till välfärden, vi är medborgare.

Vid upphandlingar av tjänster ska kvalitet vara högt värderat. I upphandlingar ska krav ställas vad gäller miljö, sociala villkor samt arbetsmiljö. Kvaliteten ska också ständigt följas upp. All verksamhet ska vara underställd tillsyn av en offentlig myndighet som ytterst ska kunna stoppa verksamhet som inte håller måttet.

I offentligt finansierad verksamhet ska samma regelverk gälla, oavsett huvudman. För att säkerställa kvalitet och rättssäkerhet i välfärdssektorn vill vi stärka elever, patienters, brukares och äldres inflytande över verksamheten. Oegentligheter ska kunna påtalas och åtgärdas. Därför vill vi att meddelarfriheten, rätten att anonymt lämna ut uppgifter om verksamheten, ska vara en självklarhet för all personal.

I stället för det kortsiktiga fokus regeringen haft i sin kömiljard vill Miljöpartiet se en hälsomiljard som syftar till hälsofrämjande vård och långsiktiga åtgärder. I vårbudgetpropositionen föreslår regeringen en särskild satsning på cancervården. Med tanke på att patientorganisationer, RCC, professioner och

Fel! Okänt namn på

vårdgivare kommer finnas med i processen anser vi att satsningen är ett steg i rätt riktning på ett område där nuvarande olikhet för patienters tillgång till vård inte är rimlig.

7.2 Personalsatsningar i välfärden

Personaltätheten behöver öka för att säkra kvaliteten inom äldreomsorgen. Miljöpartiet ser behov av en satsning inom välfärden som berör personal, utbildning och struktur. Vi föreslår en satsning för att öka personaltätheten i vården, skolan och äldreomsorgen, genom att tillföra pengar till kommuner och landsting. På så vis stärks kvaliteten i välfärden samtidigt som vi skapar nya jobb. Miljöpartiet vill återanställa viktiga kompetenser som skurits bort från svensk skola såsom speciallärare, kuratorer, fritidspedagoger, studievägledare och skolbibliotekarier. Genom en statlig medfinansiering vill vi anställa 10 000 nya medarbetare till förskola och skola.

7.2.1 Utbildningssatsningar för vårdpersonal

Miljöpartiet vill förstärka läkarutbildningen med totalt 1 000 nybörjarplatser under de kommande fyra åren. Vi vill se utbildningsanställningar med lön för sjuksköterskor som utbildar sig till specialistsjuksköterskor och avsätter medel till ett särskilt pilotprojekt inom äldreomsorg, psykiatri och glesbygdsmedicin. Att regeringen skapar fler utbildningsplatser till specialistsjuksköterskor är bra, men otillräckligt för att motivera fler att utbilda sig. Den legitimerade personalens administrativa börda måste minska.

7.2.2 Arbetsmiljönsatsning i äldreomsorgen

Miljöpartiet föreslår en satsning på personalens arbetsmiljö i form av arbetstidsförkortning med bibehållen lön genom en pott som kommunerna kan ansöka från för att förkorta arbetstiden för personal i äldreomsorgen. Kombinationen av de här satsningarna kommer att ge en mer rimlig arbetssituation för personalen och därmed bättre vård och omsorg för de äldre.

7.3 Satsning på folkhälsa

Ekonomisk politik och förslag inom de flesta politikområden inverkar på ett samhälles sociala hållbarhet. Samhällen med social hållbarhet har också bättre hälsa och ekonomisk utveckling. I dagsläget skiljer sig t.ex. den förväntade livslängden beroende på var man bor och vilken utbildning man har. Ojämliga levnadsvillkor orsakar detta och är möjliga att påverka med politiska beslut. Regeringen duckar för den ökade ojämlikhet som deras politik skapar och tenderar att se folkhälsa som individens val av levnadsvanor.

Miljöpartiet vill se en nationell folkhälsokommission för att utjämna ojämlikheterna i hälsa, enligt de rekommendationer som World Health Organizat-

ion (WHO) tagit fram.¹⁵ Vi anser också att det behövs en folkhälsolag för krav på åtgärder på olika nivåer.

Regeringen har lagt förslag om bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund. Miljöpartiet välkomnar detta, men anser att lagen bör göras mer omfattande för förbättrad tillgänglighet i praktiken.

Situationen för personer med funktionsnedsättning behöver förbättras. Det gäller tillgången till arbetsmarknaden på samma villkor som andra, ett tillgängligt samhälle i brett perspektiv och att enskilda verkligen får de insatser de har rätt till. Miljöpartiet föreslår flexjobb som en ny reform på arbetsmarknadsområdet. Vi välkomnar att regeringen har lagt förslag om bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund, men anser att lagen bör göras mer omfattande för förbättrad tillgänglighet i praktiken och skifte i synsätt.

8 Ett samhälle för alla

För Miljöpartiet hänger all politik samman. Hur bostadssituationen och den upplevda tryggheten är påverkar den enskildes livsval. Här pekar vi ut några områden där vi ser särskilda behov av utveckling, för att på riktigt bygga ett samhälle för alla.

8.1 Förortens framtid

Många miljonprogramsområden har ett skriande behov av renovering men regeringen gör inget åt saken. Upprustningen av miljonprogrammen kan bli en av Sveriges bästa investeringar för framtiden. I regeringens vårbudget finns dock inga initiativ för att satsa på förorterna och miljonprogrammen. Redan i dag sprudlar dessa områden av idéer. Vi ser ungdomar som drar i gång folkbildningsprojekt och stadsodlingar. Nya företag föds och konstnärliga talanger utvecklas. Miljöpartiet vill att den sortens initiativ fortsätter att växa och spridas.

8.1.1 Stöd till upprustning av miljonprogrammets bostäder

Genom att satsa på upprustning skapas energieffektiva och fräscha bostäder. Ett sådant arbete skulle också kunna innebära många nya jobb för arbetslösa i områdena. För att ge en ordentlig skjuts i upprustning och energieffektivisering föreslår Miljöpartiet att ROT-avdraget utvidgas för att kunna användas vid upprustning av flerbostadshus.

¹⁵http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/For-hela-orten--Politik-for-u_H102C419/?text=true#fn14

Fel! Okänt namn nå

8.1.2 Kollektivtrafik

Miljöpartiet vill också göra det enklare för människor att röra sig till, från och mellan miljonprogramsområden. Ett sätt att öppna upp är flera mötesplatser, nya gångstråk och cykelbanor.

8.1.3 Matchning och nya jobb när områden lyfts

Miljöpartiet föreslår att Arbetsförmedlingen ska samverka med kommunerna om s.k. startcentraler. På startcentralerna ska all kompetens finnas samlad under ett tak – alltifrån arbetsförmedlare till socionomer. Där ska även finnas företagslotsar som hjälper företag att hitta rätt i den byråkratiska djungeln. Vi vill att startcentralerna placeras i områden med hög arbetslöshet, exempelvis förorterernas miljonprogram. Miljöpartiet vill även se en branschriktad jobb-utbildning med fokus på just upprustning.

8.1.4 Bra utbildning oavsett bostadsområde

Folkhögskolornas speciella studiemiljö och pedagogik fyller en viktig funktion för att fånga upp personer som inte har vare sig jobb eller utbildning. Miljöpartiet vill därför göra folkhögskolan tillgänglig för fler genom att bl.a. stödja inrättandet av nya folkhögskolor, eller filialer till befintliga folkhögskolor, i miljonprogramsområden. Miljöpartiet vill underlätta för skolor i olika miljonprogramsförorter att utveckla profilutbildningar.

8.1.5 Sociala investeringar

Genom att satsa på förebyggande åtgärder i tidigt skede kan samhället använda resurserna på ett effektivt sätt. I grunden handlar det om specifika och riktade insatser mot särskilt utsatta individer eller grupper. Miljöpartiet investerar därför i sociala investeringsfonder som kommunerna kan söka pengar ifrån.

8.1.6 Idrotts- och kultursatsning

I vissa stadsdelar och kommuner tillåts träningsanläggningar att förfalla och fritidsgårdar läggs ned. Många ungdomar saknar därmed möjlighet till sysselsättning när skolan är slut för dagen. Miljöpartiet anslår medel till en idrotts-satsning särskilt riktad mot miljonprogramsområden. Pengarna ska gå till att skapa bra anläggningar och träningsmiljöer, och att utveckla träningsformerna så att fler kan lockas till idrotten. Vi investerar även i en särskild kultursatsning i miljonprogramsområden, för att utveckla teater, slöjd, konst eller kultur- och musikskolor.

8.2 Ett samhälle för alla barn och familjer

Barn i ekonomiskt utsatta familjer lever ofta under otrygga förhållanden och risken att utsättas för våld är betydligt högre. De har oftare sämre hälsa och

sämlre tillgång till fritidsaktiviteter. Ekonomisk utsatthet är också en riskfaktor för att gå ut grundskolan utan fullständiga betyg.

År 2012 levde 52 600 barn i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd, vilket motsvarar 2,79 procent av alla barnfamiljer. Det är en stor andel för ett land med så goda ekonomiska förutsättningar. Här har regeringen inte gjort tillräckligt. Den fritidspeng som regeringen lagt förslag om är i sammanhanget en kosmetisk insats.

8.2.1 Insatser för att minska den ekonomiska utsattheten

Sverige bör, i enlighet med kritik från FN:s barnrättskommitté, ta fram en nationell handlingsplan som tar ett helhetsgrepp för att minska den ekonomiska utsattheten. Det är också viktigt att se över normen för försörjningsstöd och att arbetsmarknads- och socialförsäkringen ska omfatta fler i stället för färre. Miljöpartiet vill även höja taket i bostadsbidraget så att fler omfattas. I ett långsiktigt perspektiv är skolan och dess kompensatoriska funktion mycket viktig för att ge alla barn lika möjligheter oavsett föräldrars socioekonomiska bakgrund. Miljöpartiet har ett stort antal åtgärder på skolområdet som syftar till detta (se avsnitt 4 om utbildningspolitik).

För att nå de ensamstående föräldrar som har de svåraste ekonomiska villkoren vill Miljöpartiet höja underhållsstödet. Vi vill också underlätta den ekonomiska situationen för ensamstående med försörjningsansvar och som har barnen boende hos sig under hela eller delar av året. Därför föreslår vi att en skattereduktion, lika för båda föräldrarna, utreds. En sådan skattereduktion skulle vara omfördelande på så sätt att låginkomsttagare får mer i förhållande till sin inkomst än höginkomsttagare. Förslaget kan på så sätt utjämna den ekonomiska skillnaden mellan kvinnor och män något eftersom fler kvinnor lever ensamstående med barn.

8.2.2 Familjecentraler

Familjecentraler samlar förebyggande och stödjande insatser för barn och familjer. En familjecentral innehåller mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och förebyggande socialtjänst, men även andra yrkeskategorier kan komma till familjecentralerna. De fyller på så sätt en viktig funktion, både för att lätt få tillgång till resurser och kunskap och för att träffa andra personer. Centralerna ger möjlighet att i ett tidigt skede uppmärksamma särskilda behov och stöd. Miljöpartiet avsätter medel för nystart eller vidareutveckling av familjecentraler inom ramen för vår satsning på miljonprogram. Insatsen samfinansieras med kommun och landsting.

8.3 Riktig trygghet

Alla som vistas i Sverige har rätt att känna sig trygga och säkra. Samhället måste arbeta med underliggande olösta samhällsproblem som fattigdom, arbetslöshet och missbruk för att minska brottsligheten. Men trygghet handlar inte bara om att slippa utsättas för brottslighet. Trygghet handlar också om att

Fel! Okänt namn på

få sina behov av bostad, mat för dagen, omtanke och omvårdnad tillgodosedda.

Samhällelig trygghet byggs underifrån med bra skolor, fler mötesplatser, minskade klyftor och låg arbetslöshet. Miljöpartiets politik för att alla som finns i vårt land ska känna riktig trygghet utgår både från förslag för att polisen mer effektivt ska kunna arbeta för att minska brottsligheten och förslag som förbättrar det brottsförebyggande arbetet i syfte att skapa långsiktig social hållbarhet.

8.3.1 Effektivt polisväsen

Polisen måste bli mer effektiv. Trots att polisväsendet i dag har 4 000 fler anställda poliser än år 2002 och trots att polis och åklagare aldrig förr haft så många hemliga tvångsmedel till sitt förfogande som nu, klaras inte fler brott upp. Sverige behöver en samlad strategi för att förebygga, hindra och lösa brott. Då en person dömts och hamnar i kriminalvård ska fokus vara på att minska återfall i brott. Framtidens poliser behöver ha högskoleutbildning och moderna it-stöd och den administrativa bördan för operativ personal måste minskas. Från regeringens håll hörs ingenting. Det är djupt beklagligt.

8.3.2 Bemötande av brottsoffer

Trygghet handlar också om hur den som utsatts för brott blir bemött och vilken hjälp hen får. Miljöpartiet vill att kommunernas ansvar för brottsutsatta ska förtydligas. Rättsväsendet ska finnas tillgängligt för alla på lika villkor. Därför ska rättsväsendets aktörer ha en hög kunskap om otillåten diskriminering, rasism, mäns våld mot kvinnor och ojämlika strukturer i samhället. Särskilda åtgärder ska vidtas för att polisen ska stärka sitt förtroende hos personer i miljonprogramsområden. Barns ställning i rättsprocessen ska stärkas genom egna ombud, som säkerställer att barnens intressen tillvaratas.

I vårbudgeten visar regeringen att kampen mot hatbrott, rasism och diskriminering inte är prioriterat och vi saknar helt åtgärder från regeringen mot detta.

9 Ett öppet land som värnar mänskliga rättigheter

I skuggan av den ekonomiska krisen har främlingsfientliga partier och rasistiska rörelser kunnat växa i Europa. Nu är det viktigare än någonsin att stå upp för mänskliga rättigheter och en human migrationspolitik.

För att motverka att främlingsfientliga krafter skulle få sätta agendan ingick Miljöpartiet våren 2011 en ramöverenskommelse med regeringen på det migrationspolitiska området. Ramöverenskommelsen har inneburit att Sverige har tagit viktiga steg mot en mer öppen och human migrationspolitik. Människor som lever gömda i Sverige har nu rätt till vård och skolgång. Det

blir lättare för utsatta barn och deras familjer att stanna genom att bestämmelsen om synnerligen ömmande omständigheter breddas. Åtgärder för att stävja missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring införs.

9.1.1 Stärk asylrätten och underlätta återförening

Nästa mandatperiod kommer Miljöpartiet att fortsätta arbeta för en mer human migrationspolitik genom att stärka asylrätten och göra det lättare för familjer att återförenas. Anknytning och hälsa ska väga tyngre som skäl för att få stanna. Vi vill att den vars avvisning inte kunnat verkställas inom tre år ska få permanent uppehållstillstånd.

9.1.2 Öppna lagliga vägar till EU

Människor flyr undan krig, svält och naturkatastrofer. Samtidigt lägger EU ökad energi på att stänga människor ute. När människor flyr för sina liv från krigets Syrien svarar EU inte med att erbjuda skydd utan med att öka gränskontrollerna för att stoppa människor från att komma hit. Sverige ska inom EU verka för att skapa lagliga vägar in i EU för att söka asyl samt för att öka mottagandet av kvotflyktingar.

10 Ett hållbart arbetsliv

Under sin tid vid makten har regeringen försämrat villkoren i trygghetsförsäkringarna kraftigt. Mellan åren 2010 och 2013 har ca 70 000 personer tvingats lämna sjukförsäkringen – inte för att de blivit friska, utan för att de uppnått maximal tid.¹⁶

Regeringen har också drastiskt försämrat arbetslöshetsförsäkringen. Detta har lett till att allt färre har ett skydd om de skulle bli arbetslösa. Särskilt hårt drabbas unga och utrikes födda. Miljöpartiet vill förhindra att människor kastas ut ur trygghetssystemen utan varken rehabilitering eller jobb.

10.1 Arbetslivstrygghet

Miljöpartiet har ett eget förslag till lösning. Vi vill kombinera en inkomstförsäkring med en gemensam grundtrygghet för alla som inte kan arbeta på grund av sjukdom eller arbetslöshet. Vi kallar vårt förslag Arbetslivstrygghet. Förslaget innebär ett höjt tak i arbetslöshetsförsäkringen. I ett första steg handlar det om 100 kronors höjning av högsta dagpenning de första 100 dagarna. På sikt när det ekonomiska utrymmet medger vill vi genomföra en höjning av dagpenningen till samma nivå som i sjukförsäkringen. Miljöpartiet föreslår också att en allmän grundförsäkring vid sjukdom och arbetslöshet för alla medborgare över 20 år utreds.

¹⁶ Försäkringskassan 2014.

Fel! Okänt namn

10.2 Trygghet för egenföretagare

Det är viktigt att satsa på ökad trygghet även för företagare – inte minst för att fler kvinnor ska välja att starta eget företag. Under företagets uppbyggnadsskede ska egenföretagarna kunna välja sin senaste anställningsinkomst som grund för beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) som Försäkringskassan använder när ersättning vid sjukfrånvaro beräknas. Dessutom vill vi förlänga uppbyggnadsskedet från 24 till 36 månader.

Möjligheten att välja sin senaste anställningsinkomst som grund för SGI-beräkningen under verksamhetens första 36 månader bör även gälla fåmansbolag.¹⁷ Många småföretagare väljer att redan från start lägga sin verksamhet i ett aktiebolag och denna grupp bör inte missgynnas. Det gäller även egenföretagare som driver fåmansbolag och väljer att använda sin senaste anställningsinkomst som grund för SGI-beräkningen. Enligt principen om likabehandling av företagare vill vi utreda möjligheten för företagare att välja någon av flera olika karenstider, mellan 1 och 90 dagar.

11 Politik för fler bostäder

Bostadsbristen har utvecklats till en riktig bostadskris som drabbar kommuner i hela landet. Bostadskrisen har många ansikten. 25-åringen som inte kan flytta hemifrån och påbörja sitt självständiga liv. Familjen som måste trängas i en alltför liten lägenhet. Ingenjören som tvingas tacka nej till ett jobb på annan ort. Studenten som tältar utanför högskolan. Personen i hemlöshet som bor på härbärge. I Boverkets bostadsmarknadsenkät 2013 bedömer 85 procent av Sveriges kommuner att de har brist på hyresrätter och att flera grupper konkurrerar om främst små hyresrätter.¹⁸ Så har situationen sett ut länge och ändå ligger byggande på mycket låga nivåer.

Sverige behöver en ambitiös bostadspolitik som ökar byggandet av nya bostäder. Efter nästan två hela mandatperioder kan vi dra slutsatsen att regeringens åtgärder varit kraftlösa. När det gäller att få fart på byggandet av hyresrätter som unga och studenter har råd med tycks intresset från den borgerliga regeringen vara nästintill obefintligt. Tvärtom har regeringen gjort det tuffare för denna grupp, bl.a. genom att i praktiken släppa hyrorna fria på andrahandsmarknaden. Som om det inte var nog tillåts de bostäder som faktiskt redan finns att förfalla. Sveriges s.k. miljonprogramsområden är i akut behov av upprustning, men regeringen gör ingenting för att hjälpa.

I vårbudgeten möter vi en regering som fastnat i mantrat om att regel-förenkling och minskade krav på byggherrar löser alla problem. Under tiden finns färdiga detaljplaner för 71 800 bostäder men det har bara påbörjats

¹⁷ AB eller ekonomisk förening i vilka max fyra delägare tillsammans äger mer än 50 % av företagets röster.

¹⁸ <http://www.boverket.se/Boende/Analys-av-bostadsmarknaden/Bostadsmarknadsenkaten-2013/>

16 000 bostäder. Problemen ligger varken hos kommuner eller hyresgäster utan mer hos byggherrar och en handlingsförlamad regering.

11.1.1 Krispaket för fler studentbostäder

Flera olika insatser behövs för att bekämpa bostadsbristen. Här vill vi lyfta fram en särskilt angelägen satsning på studentbostäder. Just nu sitter hundratusentals unga människor i Sverige och funderar på höstterminens utbildningsval. Samtidigt fortsätter larmen om bostadsbristen i landets stor- och studentstäder. En student kan i dag ställa sig i kö till studentbostad och få en kötid som är fem år längre än studietiden.

Bostadsbristen för studenter är extrem. Framst gäller det de stora städerna men även på mindre högskoleorter drabbas många studenter av bristen på bostäder. SFS har kartlagt bostadssituationen på 30 studieorter och det är en dystur bild som framträder. 2013 års bostadsrapport visar att enbart 4 av 32 orter kan garantera alla studenter en bostad inom 30 dagar.¹⁹ Enligt Studentbostadsföretagen skulle det sammanlagt behövas 20 000 nya studentbostäder för att få bukt med bostadsbristen bland studenter.²⁰

Därför föreslår Miljöpartiet ett särskilt krispaket för studentbostäder. Genom att öka utbudet av studentbostäder avlastas också trycket på den ordinarie bostadsmarknaden och då främst efterfrågan på mindre lägenheter.

En del i krispaketet innefattar en villkorad medfinansiering vid nyproduktion av studentbostäder. Stödet ges för projekt som skapar studentbostäder genom nybyggnad eller ombyggnad och utbetalas till den som äger fastigheten. Vårt investeringsstöd möjliggör 10 000 nya studentbostäder. Stödet ska även villkoras krav på energi och tillgänglighet. I dag finns ett liknande investeringsstöd för nybyggnation av äldre bostäder.

I krispaketet ingår även sänkt fastighetsskatt på studentkorridorer samt att fler ska få ökade möjligheter att delta aktivt i bostadsförsörjningen, inklusive Akademiska Hus och lärosätena.

11.1.2 Ha råd att bo

Ett viktigt komplement för att ha råd att bo är bostadsbidraget. Miljöpartiet vill höja taket för vilken bostadskostnad bidrag kan erhållas, så att fler omfattas. Det gäller både unga och barnfamiljer.

11.1.3 Tak-över-huvudet-garanti

Att ha tak över huvudet är en mänsklig rättighet. Att fattiga EU-medborgare tvingas tigga för sin överlevnad och försörjning är en konsekvens av den brutala fattigdom som existerar i stora delar av Europa, och också av den rasism som gör att vissa drabbas mycket hårdare än andra.

I detta Europa måste Sverige stå upp för allas mänskliga rättigheter. Miljöpartiet vill att staten ska ta ett större ansvar för att EU-medborgare i behov av tak över huvudet också ska få det, såsom en tak-över-huvudet-garanti. Staten

¹⁹ http://sfs.se/sites/default/files/sfs_bostadsrapport_2013.pdf

²⁰ Studentbostadsföretagen, Studboguiden 2013.

Fel! Okänt namn på

kan och bör fungera som samordnare mellan kommuner, och för att se till att ingen tvingas leva på gatan eller bo i tält i Sverige. Hur en sådan garanti närmare ska utformas bör ses över. Vi vill att regelverken och Socialtjänstens ansvar gällande EU-migranter tydliggörs.

12 Miljö

Sverige klarar inte 14 av de 16 miljömålen. Vi kommer därmed inte att uppnå det av riksdagen beslutade målet ”att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser”. I stället blir det barnen som får betala. Detta är alliansregeringens största svek.

Svensk miljöpolitik reduceras alltmer till att genomföra det som har beslutats på EU-nivå – om ens det. EU-kommissionen har kritiserat regeringen för luften i Stockholm och andra städer, om föråldrade miljötillstånd för stora industrier, om vattendirektivet och för att jakt bedrivs på varg trots att beståndet inte är livskraftigt. Inom kemikaliepolitiken vill regeringen fokusera på att förändra EU, utan att ta till vara möjligheterna till arbete på hemmaplan.

Alliansregeringen har i praktiken gett jordbruket ett fribrev både vad gäller krav på kemikalieanvändning och slopat åtgärdena mot övergödning. Man har minskat anslagen till Konsumentverkets arbete med miljö med ca 90 procent och är samtidigt på väg att slå undan benen för stödet till att i samband med offentlig upphandling ställa krav på miljöhänsyn och djurhänsyn. Regeringen har också dragit ned stödet till både konsumtion och produktion av ekologiska livsmedel.

12.1 Kemikalier – skärp reglerna och se till att de följs

Miljöpartiet vill genomföra nationella förbud mot vissa ämnen, som ett sätt att förbättra vår egen miljö och driva på EU-arbetet, vilket förespråkades av en enig Miljömålsberedning. Kemikalieinspektionen behöver mer medel för att förbereda dessa nationella förbud och tillsynen behöver skärpas. Staten behöver förbättra informationen genom ett nationellt register om farliga ämnen i vissa varugrupper. Där förbud inte är lämpliga eller möjliga bör skatter och avgifter användas i ökad utsträckning för att minska spridningen av farliga ämnen.

12.2 Bättre mat, gladare djur

Sverige behöver en långsiktig och övergripande strategi för hur vi ska producera och försörja oss med livsmedel. Vår konsumtion och produktion av livsmedel måste ses i ljuset av den globala livsmedelsförsörjningen. Köttkonsumtionen behöver minska. En ny regering behöver ta fram en svensk livs-

medelsstrategi som sätter upp tydliga mål för hur vi kan öka den svenska matproduktionen, och samtidigt ställa om en större andel till ekologiskt. Miljöpartiet vill stärka landsbygdsprogrammet. Vi vill ändra inriktningen i programmet så att träffsäkerheten förbättras och ekologisk produktion främjas. Stödet till kommunernas upphandling och informationen till konsumenter måste förbättras, exempelvis genom högre krav på ursprungsmärkning. Vi satsar också på att öka kontrollerna av antibiotika och resistenta bakterier i köttet.

Skatten på kväve och kadmium i konstgödsel måste återinföras och vårt förslag är att dessa pengar återförs till jordbruket i syfte att betala för miljöåtgärder. För att värna vår åkermark och av folkhälsoskäl vill vi återinföra en skatt på kadmiuminnehållet i konstgödseln. Ska jordbruket kunna leva upp till de av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålen måste användningen av kemiska bekämpningsmedel minska och på sikt fasas ut. Därför föreslår vi skattehöjningar på dessa. Skatteintäkterna ska återföras till näringen för förbättrade miljöåtgärder. På så sätt gör skatterna dubbel miljönytta.

Vi ser stora behov av att förbättra villkoren för djur. Vi satsar på Jordbruksverkets arbete med föreskrifter, tillsyn och forskning, på Nationellt centrum för djurvälstånd, kompetenscentrum för alternativ till djurförsök samt inrättande av en djuretisk ombudsman.

Miljöpartiet vill förebygga konflikter kring rovdjur genom att satsa mer på att förebygga rovdjursskador och förbättra ersättningar när skador sker. Vi vill återinföra stöd för natur- och kulturmiljöer i renkötselområdet.

12.3 Skydda fiskens barnkammare

Miljöpartiet skjuter till mer pengar för åtgärder för havet. Folk ska kunna äta fisk som man vet är hållbart fångad och som inte innehåller miljögifter. Det kräver ett starkare kemikaliearbete. Vi vill öka den skyddade vattenarealen, men också se till att fisket regleras i skyddade arealer.

Genomförandet av EU:s nya fiskeripolitik kommer att fordra resurser för uppgifter som exempelvis kontroll av utkastförbudet och datainsamling samt hållbarhetsrelaterade kriterier för fördelning av fiskemöjligheter.

12.4 Miljöstyrningsrådet

Miljöstyrningsrådet har på ett framgångsrikt sätt gett stöd till bl.a. kommuner och landsting som vill ställa krav på miljö, god djurvälstånd eller liknande i sin upphandling. I sin vårbudget aviserar regeringen att man kommer att avveckla rådet och överföra delar av dess uppgifter till Konkurrensverket. Den tredje ägaren, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har erbjudit staten att hitta en annan lösning så att rådet kan fortsätta som en oberoende organisation.

Miljöpartiet anser att staten borde anta SKL:s erbjudande att utveckla en annan konstruktion för verksamheten och att bolagets verksamhet bör fort-

Fel! Okänt namn på

sätta till dess att den nya konstruktionen kan ta över, vilket av SKL bedömts kunna ta två år.

13 Grön politik för global utveckling

Sverige är ett litet land med stora möjligheter. Vi har ett förtroendekapital som utvecklats under decennier av internationellt samarbete. Inom ramen för FN formuleras nu en ny global utvecklingsagenda som kan ta vid då millenniemålen går ut år 2015 och ska ligga till grund för den värld vi vill ha i framtiden. Sverige har alla förutsättningar att vara en drivkraft i en utvecklingsagenda som kan utrota fattigdom och hejda klimatförändringarna. Vi kan bryta den misstro som präglar och låser de internationella klimatförhandlingarna. Det gör vi bäst genom att leva upp till de två åtaganden vi gjort i klimatkonventionen: att minska våra egna utsläpp till en hållbar nivå och finansiera klimatarbete i fattiga länder. Miljöpartiet står fast vid ett nytt anslag i statsbudgeten med pengar till internationella klimatinsatser.

13.1 Klimatfinansiering

Sverige kan vara en del av lösningen, men är det inte i dag. Enligt klimatkonventionen och Kyotoprotokollet ska finansiering av klimatarbete i fattiga länder ske utöver biståndet. Den rika delen av världen har ett ansvar att bidra till utsläppsminskningar i fattiga länder. Men den svenska regeringen tillför inga nya pengar, utan räknar om befintligt bistånd. För att nå upp till de summor som utlovats, 100 miljarder US-dollar årligen från 2020, måste finansieringskällor utanför statsbudgeten utvecklas. I Tyskland, Frankrike och Storbritannien diskuteras alternativ som globala skatter på flyg- och fartygsbränslen för internationella transporter och öronmärkning av intäkterna från auktioneringen av EU:s utsläppsrätter. Tyskland och Frankrike går nu fram med ett förslag om internationell skatt på finansiella transaktioner. Det vill Miljöpartiet också se. Den FN-ledda Gröna fonden är snart redo att börja sitt arbete med klimatomställning och anpassning i syd. Det är hög tid att även den svenska regeringen tittar på en finansieringsplan för Sveriges internationella åtaganden. Miljöpartiet vill avsätta 2 miljarder kronor årligen för klimatfinansieringsåtgärder.

13.2 Siffertricksandet med biståndet måste upphöra

Svenskt bistånd åtnjuter stor respekt internationellt. Sverige har en ambitiös målsättning, men tricksar med pengarna. Inget annat givarland gör, procentuellt sett, lika stora avräkningar som Sverige. I regeringens vårbudget ökar avräkningarna för flyktingmottagande ytterligare med närmare 1 miljard. Miljöpartiet vill ha ett generöst flyktingmottagande men kan inte acceptera de

omfattande och ökande avräkningar som görs av regeringen. I vår budget återför vi medel till biståndsbudgeten.

14 Ny riktning i försvarspolitiken

Händelseutvecklingen i Ukraina visar att Europa inte är förskonad från militär aggression. Sverige måste agera internationellt för att minska den politiska konflikten och risken för upptrappat våld. Den ryska interventionen måste analyseras noggrant för att se hur och om konflikten har en militär inverkan på vårt närområde. Innan riksdagen fattar beslut i försvarsfrågan måste en gedigen analys av säkerhetsläget göras med Sveriges försvarsförmåga i fokus, såsom Försvarsberedningen nu fått i uppdrag att göra. Situationen understryker behovet av en bred säkerhetspolitik. Åtgärder för mer förnybar energi, ökat energiberoende och arbete med mänskliga rättigheter och civilsamhället i Ryssland är några exempel på strategier för ökad säkerhet i Europa.

14.1 Försvarets personalförsörjning

Försvarets personalförsörjning har visat sig vara Försvarsmaktens akilleshäla och dess mest akuta problem. Försvarsmakten får in tillräckligt många tjejer och killar till grundutbildningen men problemet består i att rekryterna, av olika skäl, väljer att lämna försvaret i förtid. Försvarsmakten måste se över möjligheterna att behålla sina soldater i större utsträckning än vad som sker i dag innan problemen blir ohållbara.

14.2 Nationella säkerhetsintressen

Det finns en diskussion om huruvida stridsflygplanet JAS och det svenska ubåtsvapnet samt krypto/signalspaning ska klassas som nationella säkerhetsintressen. Miljöpartiet vill bredda diskussionen och föra in andra frågor som nationella säkerhetsintressen, som el- och livsmedelsförsörjning. Detta är viktigt för att riksdagen ska kunna uppnå sina mål för vår säkerhet som att värna befolkningens liv och hälsa samt att värna samhällets funktionalitet.

14.3 Fredskår

Miljöpartiet menar att Sverige och EU behöver mer förebyggande och fredsbyggande kompetenser, och lösningen är inrättandet av en civil fredskår. Det skulle innebära en tyngdpunktsförskjutning inom den gemensamma säkerhetspolitiken som står i bjärt kontrast till en prioritering av den militära aspekten av säkerhet.

Fel! Okänt namn på

Fredskårens främsta uppgift är att förhindra att konflikter eskalerar samt att bidra till avspänning av konflikter. Det praktiska arbetet sker dels genom kortsiktigt verkande åtgärder, som medling, förtroendeskapande arbete, avväpning och demobilisering av tidigare stridande, dels genom att långsiktigt stärka det breda säkerhetsarbetet.

14.4 Inriktning mot ett civilt försvar och krisberedskap

Det civila försvaret måste utvecklas så att det får en reell betydelse och funktion. Då krävs också ett tydligt nationellt ansvarstagande för detta. Det måste finnas ett beredskapsområde för civil ledning. Lämpligt är att MSB är ansvarig myndighet och att detta regleras i ett särskilt regleringsbrev från regeringen. Till detta bör styras särskilda resurser. De frivilliga organisationerna är också en viktig resurs för samhället och kommer att spela en viktig roll om krisen slår till.

Regeringen bör omgående tillsätta en utredning som ser över hur det civila försvaret tillsammans med frivilligorganisationerna ska kunna bli en viktig del i samhällets säkerhetstänkande.

Miljöpartiet har de senaste två åren lagt förslag på stora satsningar på krisberedskap och klimatanpassning, då det under de kommande 20 åren finns behov av omfattande investeringar i klimatanpassningsåtgärder. Regeringen negligerar helt detta stora problem och skjuter över besluten till kommande regeringar och generationer. I stället för satsningar sparar regeringen 600 000 kronor på krisberedskap.

14.5 Kustbevakningen

Regeringens uteblivna höjning av Kustbevakningens anslag kommer att gå ut över bl.a. fiskeövervakningen, förmågan att hantera oljeutsläpp samt möjlighet att delta i sjöräddningsinsatser. Kustbevakningen har varnat för minskad bemanning med omkring 20 procent samt minskat antal plattformar. Miljöpartiet vill i stället skjuta till erforderliga medel så att Kustbevakningen kan klara verksamheten. Medel fördelas om inom utgiftsområdet och tas från anslaget 1:8 Försvarets radioanstalt.

15 Skatter

Miljöpartiets mål för skattepolitiken är att de skatter som behövs för att finansiera välfärden ska tas in på ett rättvist och rättssäkert sätt. Skatten ska vara omfördelade och beräknas utifrån bärkraft på ett sätt som så långt som möjligt undviker oönskade snedvridningar av ekonomin. Samtidigt är det viktigt att systemet bidrar till incitament för egen försörjning. Genom skatter på miljö- och hälsoskadliga varor och beteenden ska samhällskostnader som

annars inte syns i priset synliggöras, för att styra konsumtion och investeringar i en mer hållbar riktning.

Grön skatteväxling, dvs. ökad beskattning av miljöresurser och utsläpp i kombination med stimulanser som sänker kostnader för att anställa, gynnar både klimatet, jobben och ekonomin. Detta är ett viktigt långsiktigt mål för Miljöpartiets skattepolitik.

För 2015 föreslår vi skattehöjningar på 27,4 miljarder kronor. Utöver de miljöskatter som föreslogs i budgetmotionen hösten 2013 som ligger kvar föreslår vi också en höjning av den statliga skatten med 3 procent fr.o.m. inkomster över 40 000 kronor. De medel som därigenom tas in finansierar satsningar på skolan. Samtidigt slopar vi den tidigare avtrappningen av jobb-skatteavdraget som Miljöpartiet föreslog.

Av de skattehöjningar och andra inkomstförstärkningar som regeringen föreslagit ställer vi oss bakom dem med ett undantag, vilket är höjningen av förseningsavgiften på CSN-lånen. Höjningen är för kraftig och kan inte motiveras på andra sätt än att regeringen behövde få sin tabell att gå ihop när man inte kunde sänka bidragsdelen i studiemedlet. Vad det gäller inriktning av de skattehöjningar som regeringen föreslår har vi dock följande förslag på förändringar:

15.1 Tobaksskatt

I vårbudgeten presenterade Alliansen förslag på höjd tobaksskatt, vilket vi i Miljöpartiet välkomnar. Vi vill dock omfördela skatterna så att höjningen på cigaretter blir högre och den på snus lägre än i regeringens förslag. Miljöpartiet föreslår en generell skattehöjning på alla tobaksvaror med 8 procent.

15.2 Gruppregistrering av moms

Miljöpartiet ser ett behov av att utöka beskattningen i den finansiella sektorn. Däremot motsätter vi oss regeringens utformning av slopad rätt till gruppregistrering av moms. I dess nuvarande utformning riskerar förslaget att drabba framför allt de regionala och lokalt förankrade försäkringsbolagen och bankerna.

15.3 Höjd fordonsskatt

Regeringen aviserar en höjning av fordonsskatten i sin vårbudgetmotion. Vi ser ett behov av att öka miljöskatterna på transporter. Vi motsätter oss inte den höjda fordonsskatten men ser att det är betydligt mer effektivt att höja koldioxidskatten som lägger kostnadshöjningen på körsträckor i stället för på bilnehav.

Fel! Okänt namn

15.4 Besparingskrav på myndigheter

I sin vårbudgetproposition presenterar regeringen ett besparingskrav på myndigheter. Vi i Miljöpartiet motsätter oss den här typen av generella besparingskrav på myndigheter och vårt förslag är att i stället göra en närmare genomgång av myndigheterna för att rikta mer precisa besparingskrav mot verksamhetsdelar som tillåter effektivisering.

16 Tabell 2015

Efter åtta år av ensidig fokusering på skattesänkningar har Alliansen gjort ett stort nummer av att de i vårbudgeten satsar på skolan. Men dess värre är Alliansens nya löften mycket retorik och lite innehåll. En stor del av deras satsning ligger i nya lärarutbildningsplatser, samtidigt som vi vet att många platser redan i dag står tomma. Regeringens sammantagna budgetförstärkning på skolan uppgår år 2015 till 3,8 miljarder kronor, vilket är 2 miljarder kronor mindre än vad Miljöpartiet redan i vår höstbudgetmotion 2013 anslog till skolan. För de kommande fyra åren har vi budgeterat mer än 11,7 miljarder kronor mer till utbildning än vad Alliansen nu presenterat. Hur pengarna fördelas på våra satsningar beskrivs i tabell 1 och 2 nedan. Tabellerna är angivna i miljoner kronor.

Tabell 1 Inkomster	2015
Ny skatt på höga inkomster, finansierar skolsatsningar	5 000
Höjda miljöskatter	12 300
Slopad nedsättning unga	7 300
Sänkt skatt för småföretag	-5 400
Inkomstförstärkning VÅP2014	7 100
Övrigt	1 200
Summa	27 400

Tabell 2 Utgifter	2015
Skolan	5 900
Jobben	5 500
Klimatet och miljön	5 600
Infrastruktur	2 600
Trygghet	1 200
Hälso- o sjukvård	1 100
Bistånd	1 600
Övrigt	4 100
Summa	27 400

16.1 Vårbudgeten i förhållande till höstbudgeten 2013

Miljöpartiet redovisade hösten 2013 en budgetmotion för de kommande fyra åren. De förslag som beskrivs där på såväl inkomst- som utgiftssidan visar de reformer som Miljöpartiet vill prioritera inom olika politikområden. Några saker har dock hänt sedan hösten 2013, vilket medför mindre justeringar av Miljöpartiets budgetförslag.

Miljöpartiets höstbudgetförslag avsågs av riksdagen och i stället genomfördes skattesänkningar på 12 miljarder kronor. Det här tvingade i sin tur fram ett behov från kommunerna och landstingen att höja skatterna på grund av uteblivna höjningar av statsbidragen.²¹

Sedan hösten 2013 har vi därför justerat vårt inkomstskatteförslag. Vi föreslår inte några breda skattehöjningar för vanliga löntagare. Vi föreslår inte heller längre en avtrappning av jobbskatteavdraget utan i stället en höjd statlig inkomstskatt. Förändringen stärker inkomstsidan med ungefär 5 miljarder kronor samtidigt som fördelningsprofilen i budgeten skärps.

Regeringen har aviserat skattehöjningar och inkomstförstärkningar på 6,9 miljarder kronor för år 2015²² som Miljöpartiet accepterar. Sammantaget innebär det här ytterligare höjda skatter med ca 9 miljarder kronor för år 2015 jämfört med de skattehöjningar som Miljöpartiet föreslog hösten 2014.

På grund av underskottet i de offentliga finanserna och den något stärkta konjunkturen bedömer vi inte att det är lämpligt med ofinansierade utgiftsförslag eller skattesänkningar 2015. För att balansera budgeten föreslår vi därför, fortfarande i jämförelse med höstbudgeten 2013, att vissa mindre förslag får

²¹ Sammantaget föreslogs i budgetpropositionen 15 miljarder kronor i sänkta inkomstskatter. Tre av dessa stoppades dock av riksdagen, vilket sammantaget långsiktigt skapat något mindre problem för de offentliga finanserna.

²² De höjningar som regeringen föreslår är små och i det närmaste symboliska och regeringen och allianspartierna har inte gett något tydligt besked om den långsiktiga ekonomiska politiken utan man får anta att den långsiktiga strategin att fortsätta att minska skatternas andel av BNP ligger fast. Moderaternas stämma har ställt sig bakom fortsatta skattesänkningar på i storleksordningen 40–50 miljarder kronor. Folkpartiet, Centern och Kristdemokraterna har liknande förslag.

Fel! Okänt namn på

vänta tills det ekonomiska läget förstärks. De förändringar vi föreslår jämfört med höstbudgeten är följande:

- ? höjningen av arbetslöshetsförsäkringen sker i två steg där ett första steg med 100 kronor tas redan 2015
- ? förslaget om sänkt skatt för ensamförsörjare skjuts framåt i tiden
- ? förslag kring satsningar på forskning och innovation skalas ned till 1 miljard kronor 2015 och
- ? förslaget om sänkt skatt för småföretag förskjuts en månad i tiden.

Dessa förändringar tillsammans med några små andra justeringar i tid medför sammantaget att Miljöpartiets budgetförslag är balanserat (enligt tabell ovan).

Stockholm den 29 april 2014

Åsa Romson (MP)

Gustav Fridolin (MP)

Jabar Amin (MP)

Agneta Börjesson (MP)

Esabelle Dingizian (MP)

Magnus Ehrencrona (MP)

Jonas Eriksson (MP)

Maria Ferm (MP)

Mehmet Kaplan (MP)

Annika Lillemets (MP)

Agneta Luttröpp (MP)

Lise Nordin (MP)

Mats Pertoft (MP)

Per Bolund (MP)

Stina Bergström (MP)

Bodil Ceballos (MP)

Tina Ehn (MP)

Gunvor G Ericson (MP)

Peter Eriksson (MP)

Ulf Holm (MP)

Helena Leander (MP)

Jan Lindholm (MP)

Valter Mutz (MP)

Kew Nordqvist (MP)

Peter Rådberg (MP)